27ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7322 — 25 ՄԱՅԻՍ 1910 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

7 Juin 1910 — 27 année — N. 7322

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

Գրութիւնք եւ չեն տրուիր

Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել Դրդ էջը։

Կ. ՊՕԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ

10 PARAS

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple Galata

ՀԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐՈՒ ՄԵԾԱԳՈՅՆԸ

ՀՈՂԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐԸ

Եթէ ամէն օր ամէն հայ լրագիր այս խնդրով զբաղի և ասոր վրայ ուշադրութիւն հրաւիրէ, դեռ քիչ է, դի խնդիրներու մեծագոյնն է հողային խնդիրը Հայոց համար։ Ուստի եթէ ուրիշ բոլոր գործերը, ուրիշ ամէն հարցեր և խնդիրներ մէկ կողմ թողով՝ Հայերը միայն այս կենսական խնդրին հոգածու ըլլան և անոր արդար լուծմանը հետապնդեն, աշխարհի լաւագոյն բանն ըրած կ'ըլլան։ Այս հեռանկարութեամբ դատելով՝ սահմանադրութեան հռչակումէն անմիջապէս ետքը եթէ կատարուելիք գործ մը կայ, այն ալ Հայաստանի Հայոց այս հողային խնդրին կարգադրութիւնը պէտք էր ըլլար, սակայն դժբաղդաբար երկու տարին բոլորուելու վրայ է ահա յորմէհետէ սահմանադրութիւնը վերահաստատուած է, և դեռ այս կենսական հարցը իր արդար լուծումը չդտաւ, և տակաւին յայտնի չէ ե՞րբ և ի՞նչպէս պիտի գտնէ։

Միայն այս վերջերս է որ յանձնախումբ մը մեկնած է դէպի ասիական հայաբնակ նահանգները, հողային այս կարեւոր խնդիրը քննելու և կարգադրելու համար, ինչպէս գրեցին բոլոր լրագիրները։

Բայց այդ լուրին հետ միանգամայն խօսք կայ թէ կառավարական շրջանակներուն մէջ մտադրութիւն մը կը տիրէ հողէ զրկեալ Հայերուն դրամական փոխարինութիւն մը ընել և այդ կերպով միանգամ ընդ միշտ այն առկախ հարցին որ ըստ բոլոր լուրջ ու հեռատես անձանց՝ ներքին խնդիրներու կարեւորագոյնն է ոչ միայն արդարութեան անտեղիտալի պահանջին շնորհիւը, այլ և Հայերու 33 տարուան բռնապետութեան կողմէ եղած անօրինակ զրկանքներուն և անիրաւութիւններուն հատուցում և փոխարինութիւն ընելու հարկին զօրութեամբը։

Միւս կողմէ դաբէեալ լրագիրները գրեցին թէ Կարնոյ, Վանայ, Պիթլիսի և Տիարպէքիրի հայ, Թուրք և քիւրտ երեսփոխանները Օսմ. Բօմիթէի նախագահ Խալիլ պէյի նախաձեռնութեամբ նիստեր գումարել և խորհրդակցութիւններ ընել սկսեր են Հայաստանի Հայոց հողային այս խնդիրը իրաւախոհութեամբ կարգադրելու համար։

Ըսել է թէ այս խնդիրը վերջացնելու համար երեք միջոցներ ընտրուած են, 1. Յանձնախմբին ուղեւորութիւնը և տեղական քննութիւնը, 2. Դրամական փոխարինութեան եղանակը, 3. Իրաւախոհութեամբ կարգադրութիւն երեսփոխաններու ձեռքովը։

Առջի երկու միջոցները պետական տնօրինութիւններ են որոնք զիրար կը լրացնեն կամ կը զօրացնեն։ Իսկ երրորդ միջոցը ձեռք առնուած է կ'երեւի անոր համար որ այժ և նպաստ հասցնէ առջի երկու միջոցներուն ընդունելութեան և դադրեցնելութեանը։ Առանց այդպիսի նպատակի մը՝ այդ երրորդ ձեռնարկին պէտք չէր մնար։ Ուրեմն խիստ ծանրակշիռ է այն ժողովներուն և խորհրդակցութիւններուն արդիւնքը՝ որոնք տեղի կ'ունենան վերոյիշեալ չորս նահանգներու երեսփոխանաց միջոցովը։ Հետեւաբար անշմար պէտք չէ անցնին այդ ժողովները և խորհրդակցութիւնները, քանի որ Հայաստանի Հայուն ճակատագիրը վճռելու հետեւանքն ու ազդեցութիւնը պիտի կրնան ունենալ, եթէ երբեք գործնական վախճանի մը յանգին։

Եւ ահաւասիկ տեսնք թէ ինչո՞ւ մինչեւ ցարդ տեսնուած բոլոր ելեւէյթներէն կը մակաբերուի թէ սահմանադրական կառավարութիւնը մտադիր չերեւիր բռնապետութեան օրով ու թելադրութեամբը Հայերէ անիրաւաբար յափշտակուած բոլոր հողերը միանգամայն և ամբողջապէս իրենց վերադարձնել ինչպէս արդարութիւնը կը պահանջէ։ Այլ կը փափագի յափշտակութեանց մէկ մասը —և կարելի չէ գիտնալ ո՞րչափ մասը— կատարուած երեւոյթիւն համարելիսկ ուրիշ մասի մը համար ալ —նոյնպէս կարելի չէ գիտնալ թէ որչափի համար— դրամական փոխարինութիւն ընել։

Արդ զրկուած յանձնաժողովին իսկական պաշտօնը այդ ձեւով խնդիրը կարգադրելէ տարբեր բան չկրնար ըլլալ բայց որովհետեւ յայտնի է թէ Հայերը չպիտի ընդունին խնդրին այս կերպ լուծումը, և միւս կողմէ չուզուիր այս խնդիրը միշտ բաց ու առկախ ձգել կամ մանաւանդ Հայերը դժգոհ ձգելու եղանակով մը զայն լուծել, ձեռնհաս շրջանակներուն մէջ խորհուած կ'երեւի երրորդ միջոցն ի գործ դնել, այն է Օսմ. Բօմիթէի նախագահին ձեռքով խնդրին առարկայ եղող հայաբնակ նահանգներուն երեսփոխանները ի ժողով գումարել և իրաւախոհութեան եղանակ մը գտնել։

Աւելորդ է ըսել թէ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ տեղ մը չկայ օր Հայ մը բռնապետութեան շրջանէն օգտուելով Թուրքի մը կամ Քուրտի մը հողը յափշտակած ըլլայ, այլ եղած բոլոր յափշտակութեանց զոհերը Հայերն են։ Նոյնպէս աւելորդ է ըսել թէ Թուրք և քիւրտ երեսփոխանները անիրաւուած Հայերուն արդարութիւն ընելու համար չէ որ պիտի գումարուին հայ երեսփոխաններուն հետ, այլ պիտի ջանան իրենց հայ պաշտօնակիցներուն հաճութիւնը ձեռք բերել, որպէս զի նուիրագործուի զրկուած յանձնախումբին գործելու սկզբունքը և եղանակը, այսինքն Հայերէ յափշտակուած հողերու մէկ մասին խնդիրը կատարուած իրողութիւն նկատել ու վերջացնել, իսկ մէկ մասին համար ալ դրամական փոխարինութիւն որոշելով խնդիրը փակել ընդ միշտ, ըսելով թէ նոյնիսկ հայաբնակ նահանգներուն հայ երեսփոխանները այս հիման վրայ իրաւախոհ եղած են իրենց ոչ-հայ պաշտօնակիցներուն հետ։ Այսանկով կանխաառաջքը առնուած պիտի ըլլայ լիուլի արդարութիւն չտեսած և իրենց իրաւանց ամբողջապէս տէր չդարձած Հայերու ապագայ դժգոհութեանը։ և այդ պարագային կը հաստատուի հասարակաց առածը թէ օսմանցը բաՀՀաՀ արապա իլէ ավլար։

Ահա թէ ինչո՞ւ կ'ըսենք որ Հայաստանի Հայոց ճակատագիրն է որ պիտի վճռուի Կարնոյ, Վանայ, Պիթլիսի և Տիարպէքիրի հայ, Թուրք և քիւրտ երեսփոխանները։ Եթէ բոլորովին փճանար, ո՞վ իրեն պատառ մը հաց կուտար. հակառակ որ իր զաւկին մեծանամբաւ տոքթորի հեռապատկերը ունենար աչքին առջեւ, ընազդական հաւատքը ունէր թէ այդ տոքթորութիւնը մօտաւոր, և նոյնիսկ հեռաւոր ապագայի մը մէջ՝ դիւրակեցութեան սատար մը չպիտի ըլլար ամիրայական տան համար։ Կարելի չէր այդ կասկածելի, խախուտ հաւանականութեան վրայ յոյս դնելով, անխորհուրդ վատնումի մը ենթարկել մեծափարթամ հարստութեան մը այդ յեսին, ողորմելի բեկորները, որոնք փոթորկէն վերապրած էին։ Իր բանականութեան տխուր քայքայումին մէջտեղ, այդ խելայեղ, չլացած, անխորհուրդ մայրը ողջմտութեան յետին լոյս մը կուտենար, որ կը զսպէր իր թաքերը վերջնական փճացումի մը դէմ։

Գանձապահը՝ հանդիսին մտածկոտ երեւոյթին առջեւ՝ շարունակեց իր փաստաբանութիւնը.

—Ամիրայի Թոռ եղիր, տոքթոր եղիր, աղուոր երիտասարդ եղիր և ճեպդ փարա մ'ունենար... չիտակը զօռ բան է. նորէն դուն գիտես, հանըմ, քու դիտնալիք բանդ է... ինծի մնայ նէ...

— Բանի որ դուն մեր նիւթական վիճակն գիտնալով յարմար կը տեսնաս կոր, Թադէոս աղա, առանկ ըսածիդ պէս կ'ընենք, պատասխանեց վերջապէս տիկին Մարկոսեան՝ իր յետին վարանումներուն յաղթելով. չիտակ է, տոքթոր ըսածդ գրպանը փարա ունենալու է... Ա՛խ, ո՞ւր է ան անագին հարստութիւնին, ողբաց հէք կինը ձեռնամած, ինչո՞ւ ասանկ եղաւ. զաւակս հիմա ոսկիին մէջ պիտի լողար... ինչո՞ւ ասանկ եղաւ, Աստուած իմ... Ա՛խ...

— Ա՛խ, արձագանգեց Թադէոս աղա ողբերգական դէմքով մը։

Ցետոյ, իր մխիթարող հրեշտակի դերին դառնալով.

— Բանի մը տարի ալ աղուտա սխմէ, հանըմ, «ամենայնի վախճանն է դժուարի» կըսէ Աւետարանը. սա Արշակնիս մէյ մը հանի, տոքթոր ելլայ, ամէն բան կը մոռցուի, ամէն բան տեղը կը դնայ, հոգ մըներ, իմ ո՞ր ըսածս չէ էլեր, կիտե՞ս ա...

— Աստուա՛ծ լսէ ձայնդ, հառաչեց խեղճ մայրը լալագին շեշտով։

Ցառաջիկայ առթիւ ապարանք դալուն, Բարթող ազային յայտնուեցաւ թէ Ղալաթիայի համբաւաւոր փապրիքային ամսական եկամուտը ուղղակի Արշակին պարտաւոր էր յանձնել, ամէն համարառութիւն անոր ներկայացնել, և այլն...

Այս լուրը աղէկ ապաւորութիւն մը չբրաւ մսավաճառին վրայ, որ ողջ աչքը քթթեց, կինի դունչը անհանգիստ կերպով շարժելեց, բերանը բացաւ բան մը ըսելու, դիտողութիւն մը ընելու համար, բայց միմիայն «էջք աղէկ, գլխուս վրայ» մը կրցաւ արտասանել։

Բայց տունէն դուրս ելլալուն, ճամբան, պտռթկաց.

— Ծո՛, ծո՛, ծո՛, գ՞ործ ունինք, ա՛ս էր պակաս... ա՛ռ քեզի փոքանչ մը. ծո որդ՝ն միաքէն կ'ամնէր քի սա բապուսա պիտի մեծնար տէ մեր գործին էնկել պիտի ըլլար. ծո վա՛յ չուշնանորդի, ծո սա ո՞ւրկէց էր էլաւ... ծո՛ ան չան զաւակը մանթար կը կլէ՞... Աա ֆապրիքային էրէպէն քանի մը ամիսը հեղ մը քանի մը օսկի ճէպէլէմէ կ'ընէինք կոր, սակաւը կորեցաւ, առուը սախտեցաւ, չաքըն ծակեցաւ. ֆիլան կ'ըսէինք կը կլեցնէինք կոր սա կնկանը... Չէ՛, եավրում, սա չը կլլեր, թախտակի կտոր մը բրթաւ ըսես, կ'երթայ կը նայի... Լմնցա՛ր, Բարթող, լմնցա՛ր, կուլար մսավաճառը երկու ձեռքերը գլխուն զարնելով. վա՛խ, եավրուներս, վա՛խ, խապար չունիք քի պատառնիդ պերանոնդուդ դուրս կը քաշեն կոր...

Խեղճ մարդը պահ մը կանգ առաւ, իր կացութիւնը աչքին առջեւը բերելու համար ասանկ անակնկալ աղէտի մը ծագմանը միջոցին.

— Հը՛, մրմռաց, կառարինէիս ճէխէզին կէսը եղած է... ճէխէզին կէսը էղաւ ամմա, եավրուս ալ քառասունին մատ մը մնաց... քառասո՛ւն, ամմա առիկա մենք կիտենք մինակ, հալիսը Թող էրսունրէին-գէն անդին չկիտանայ... չէ՛, էրսունրէին-գէն անդին չեմ անցներ, չը՛ըլար, չը՛ըլար պէ՛, էրսունրէինգը անցած ալանիկը վո՞վդ կ'առնէ... տիրի տիրի մեռցունիմ, ծո՞վը նետեմ կէրիկի պէս ալանիկներս, էս անոնց համար փարա խարներ, սիրտ հացուցեր էմ... հա՛ էրկու ճուվալ օսկի ծովը նետեր էմ հա Կառարինէս Մագթաղինէս... էս խալի չեմ ըլար, Աստո՛ծ ալ խալի չըլլար քի սա կառանի պէս...

Ցանկարծ կեցաւ՝ կսկծալի, անաւոր հեռապատկերէ մը ըղեղը ցնցուած։

— Աճապա կ'ըլլա՞յ մի, կ'ընե՞ն մի կ'ըսեա, Բարթիկ... ծո լմնցա՛ր, մեռա՛ր, սա պանը էղաւ նէ հապը կլեցի՛ր... մէկալ իրատներն ալ սա կեանին տակը սանեուին կապուի նէ Բարթիկը լմնցա՛ալ խվրզվը չիկայ, չըլլար, ամիսն ալ էրկու իրէք նարուր զրուշ հավան էլաւ, էս ալ մէկտեղ, եավրուներս ալ մէկտեղ...

(Շարունակելի)

ԱԶԳԻՆ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԸ ԿԸ ՊԱՊԱՆՋԻ

Ազգին աշխատաւորը՝ գիտէք թէ ով է։

Ընդ ամէնը մէկ հատ մը ունինք արդէն և զայն չճանչնալու չափ ապերախտ Հայ մը չեմ երեւակայեր ընթերցողներուս մէջ։

Գիտնալու էք նաև որ, ազգին այդ բազմավաստակ աշխատաւորը, մինչեւ հիմա ազգին մատուցած իր անփոխարինելի ծառայութիւններուն վրայ ուրիշ մըն ալ բարդելու վրայ է, անմահութեան նոր դափնի մը եւս աւելցնելու վրայ է իր արդէն չափէն աւելի բեռնաւորուած ճակատին վրայ. մէկ խօսքով ազգը փրկելու վրայ է։

Եւ ատիկա ընելու համար երկու միջոց չկայ իրեն համար, այլ մէկ հատ մը միայն —կուսակցութիւններուն խերը անիծել։

Ո՞վ կ'ըլլան կոր այդ կարգ մը խելքերնին նոր բաներով լեցուն երիտասարդները՝ որոնք ազգային գործերու մէջ մասերնին խօթել կ'ուզեն։ Վեսմայուքներ, ազնուականքներ, մեծաղուքներ ինչո՞ւ եղեր են հապա, եթէ ազգը անոնց... շուքին տակ չպիտի քալէ։ Կուսակցութիւն մի... ո՞վ կ'ըլլայ կոր կուսակցութիւնը։ Ա՜ի՜նչ ծուռ ճամբայ է ազգին ըրածը՝ որ անոնց երես կուտայ, անոնց խօսքը մտիկ կ'ընէ։

Բարեբաղդաբար աշխատաւորը հոն է. ողջ ըլլայ, շատ ապրի։

Բանադրանք, անէծք, ափսո՛ս, բաբ՛, եղէ՛, թո՛ւռ, բո՛ւռ... Դուռները գոցեցէք, գո՛ւրս անպիտանները, անոնք Հայ չեն, մինակ ուսէ ունեցողները Հայ են, ամէն բան անոնցմով կ'ըլլայ, ով որ Հայ է աշխատաւորին խօսքը Թող մտիկ ընէ, անոր լրագիրը Թող կարդայ, ուրկէ դուրս չիք փրկութիւն։ Հասկցա՞ք, համոզուեցա՞ք։

Լաւ, հիմա ազգը փրկուեցաւ։ Արդէն ուրիշ կերպ չէր կրնար ըլլալ, քանի որ նախախնամութիւնը ասանկ աշխատաւոր մըն է տուեր ազգին,— իր սիրական հայ ազգը կուսակցութեան անապատէն նորէն դէպի ետ, դէպի սարկութիւն տանող Մովսէս մը։

Խելքը չհասնող մարդիկ կը պտռան, կը կանչեն, «ետ երթալը ամօթ է» կ'ըսեն, որո՛ւ հոգ։ Ազգին աշխատաւորին լրագիրը անանկ ձայներու արձագանգ չկրնար ըլլալ, ան իր պատգամը կ'որոտայ անդադար ամպին մէջէն... Սուլթան-Համիտ բարձունքէն։

Ով որ այս պատգամներուն կը հակառակի, խելք չունի, տրամաբանութիւն չունի։

Բայց օր մըն ալ, Լոնտոնէն, բրօֆ. Թումանեան յօդուածներու ամբողջ շարք մը կը ղրկէ, ազգին աշխատաւորին լրագրին համար։ Ի՞նչ է գրեր։

Ծո՛, կերած ապուրը նայէ, ճերմակ մօրուքին կը վայլէ՞... բրօֆէսոր պիտի ըլլայ, լուրջ մարդ, ազնիւ մարդ, ազգին ծառայած մարդ. մեր աշխատաւորին չափ չկրնար կշռել անշուշտ, բայց ինչ և է, յարգուած մարդ, կը վայլէ՞ իրեն, սա նայեցէք մէյ մը ի՞նչ կը գրէ կոր։

— «Կուսակցութիւնները առանկ հաճելի մսօթ է, ազգակործան է, «կուսակցութիւնները ոյժ մըն են, «կազմակերպութիւն ունին, իրենց բո«լոր թերութիւններով հանդերձ նորէն «օգտակար են, նպատակ մը ունին, որոշ «ծրագիր մը ունին, իրենց նպատակին «հասնելու համար լրջօրէն կաշխատին։ «Ամէն մեծ ազգերը կուսակցութիւններով «յառաջ գացած են։ Ամէն գործ իրեն «թերի կողմը կունենայ, բայց սատր հա«մար անպատճառ գէշ չըլլար։ Ձեր ըրածը «գէշ է, անոնցը ձեռէ ամէն պարագայի «մէջ ազէկ է, դուք պոլ պոլ խօսիլ եւ «fkor fborhlik քալել մը գիտէք. անոնք «կը գործեն եւ դէպի ետ մը կերթան «կոր. ոչ թէ կուսակցութիւնը քանդեցէք, «այլ, եթէ բան մը կարժէք, դուք ալ «ուրիշ կուսակցութիւն մը կազմեցէք, «դուք ալ անոնց ըրածը չափաւորեցէք, «ազգին ծառայելը անանկ կըլլայ ամա և «ոչ թէ եղածը փլցնելով. եթէ չէզոքու«թիւնով պիտի պարծիք, վա՛յ, ձեզի, չէ«զոք ի՞նչ ըսել է — չէզոքը ուրնչ է։ Դուք անոնցմէ աւելի աղէկ բաներ ը«րէք. պոլեմիկ տեսանք մէյ մը, անկէ «ետքը անոնց ըրածներուն չհաւնելու ե«լէք. եթէ ոչ, եթէ այսպէս լայնքին եր«կայնքին գրիչ շարժելով պիտի գոհա«նաք, գիտցած ըլլաք որ անո՛նք գործի «գլուխ պիտի ըլլան միայն, և այն առեն «չատ ալ յանցաւոր չպիտի ըլլան իրենց «ծայրայեղութիւններուն համար, որովհե«տեւ աշխարհի ամէնէն զարգացած երկ«րին մէջն ալ ինքնագլուխ մնացած կու«սակցութիւն մը բնականօրէն չափաւո«ղութիւններու կը գիմէ։»

Հիմա դուք ազգին աշխատաւորը եղէք և այս գործին մէջէն ելէք տեսնեմ։ Ասանկ յօդուած մը իր լրագրին մէջ, ըլլալիք բան է. խենդեցա՞ր է ինչ է սա Թումանեանն ալ։

Այս յօդուածին ընթերցումով մինչեւ ականջներուն ծայրը բարկութենէն կարմրած աշխատաւորը, դէպի կողովը նեռնելու շարժում մը կ'ընէ գրութիւնը։

Բայց յանկարծ կը կենայ։

Եաքը մէյ մըն ալ չգրեր մարդը։

Վա՛յ չուշնանորդի գործ։

Գրիչը առնէ ձեռքը, մէջը մանայ յօդուածին և դուրս եկած տանն յօդուածը ինքզինքը չճանչնալու վիճակին համար — տարիա կէս ժամուան գործ է ազգին աշխատաւորին վարժ փորձառութեան համար։

Բայց ա.դ լոլո՞ն կլլող տեսակէն չէ բրօֆէսէօրը։

Լ՛, ինչ պիտի ըլլայ... բարով խերով չհասնէր։ Ճաքիր եթէզիլնի, թող ապեն։

— Հապա ազգին փրկութիւնը, հարիկ, կը ձայնէ երկիւղածութեամբ ազգին աշխատաւորին հարազատը,

— Մեր անկողմնակալ ենք, տղա, ես անոր պատասխանը կուտամ եաքէն և ազգը նորէն կը փրկենք։

Յօդուածները կը ապուին, կը լմնան, օրեր կ'անցնին, հարազատը կամաց մը դիտել կուտայ.

— Հայրիկ, ազգին փրկութիւնը...

— Ծո՛, ազգին փրկութեան համար Բրօֆ. Թումանեանի պէս աշխատակից մը պիտի կորսնցնեմ. ամանակութիւն չուզեր, հայտ։

Եւ ազգին աշխատաւորը կը պապանձի։

ՓԻՇԼԻԱՆ

ԵԼԵԻՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ ՋԱՎԻՏ ՊԷՅ

„ԱՐԵՒԵԼՔ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (37)

ԱՄԻՐԱՅԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

(ՊՈԼՍԱՏԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ԳՐՈՒԱԳՆԵՐ)

Գրեց՝ ԵՐՈՒԽԱՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՑԼԱՍԵՐԱՇՆԵՐԸ

Զ.

ՏՈՔԹՈՐԸ

«Չէ՛, էս քու աչուքներուդ չեմ հաւներ կոր, դուն տոքթոր չէ՛ պէրպէր պիլէ չես կրնար ըլլալ... Ամա ինչո՞ւս պէաք, սա սրտեղը պաղի գիշեր կերթանք կուտնք կը խմենք կոր, նայինք տակը ե՞րբ պիտի էրեւայ. բաստուճիվար, տոքթոր էղեր է չէ էղեր, պապիս տղան չէր ես... կ'երթամ կ'ըսեմ, ինչո՞ւս պէաք, ամիսը Թող հինգ ոսկի տաղ ոսկի տայ մամադ քի էրթաս բիս բիս անդին ագին ուտես... հէ՞, հ՛ը, հ՛ը, հ՛ը...

Եւ աւաղակը ժոռատ լինտերուն մէջէն չոր խնտուքով մը կը խնդար։

Իրիկուան, գանձապահը, բաղմած թիկնաթոռին մէջ, տիկին Մարկոսեանին դէմը, տղուն առաջարկը կը մատուցանէր.

— Տղան իրաւունք ունի, ճանըմ, ամսորուան օրս տոքթոր կ'ըսենք կոր ճէպը բարա չիկայ, կ'ըլլա՞յ մի, վայլո՞ւմ բան է... էս քու տեղդ ըլլամ, հանըմ, Ղալաթիաի ֆապրիքային ամսականը չիտակ իրեն կը կապեմ կը լմնայ կերթայ. կելնու ցաւէ մըն ալ կ'ազատես... հէ՞, ինչ ըսիր, հանըմ...

Տիկին Մարկոսեան. որ աչերնի վրայ բան մը մերժած չէր իր զաւկին, կը վարանէր այդ նիւթական զոհողութեան առջեւ. հինգ ոսկիի յանկարծական ծախս մը խրատա մը կը բանար իր ամսական պիւտճէին մէջ։ Խեղճութեան, թշուառութեան դաղափարը սարսափ կուտար խեղճ կնոջ։ Եթէ բոլորովին փճանար, ո՞վ իրեն պատառ մը հաց կուտար. հակառակ որ իր զաւկին մեծանամբաւ տոքթորի հեռապատկերը ունենար աչքին առջեւ, ընազդական հաւատքը ունէր թէ այդ տոքթորութիւնը մօտաւոր, և նոյնիսկ հեռաւոր ապագայի մը մէջ՝ դիւրակեցութեան սատար մը չպիտի ըլլար ամիրայական տան համար։ Կարելի չէր այդ կասկածելի, խախուտ հաւանականութեան վրայ յոյս դնելով, անխորհուրդ վատնումի մը ենթարկել մեծափարթամ հարստութեան մը այդ յեսին, ողորմելի բեկորները, որոնք փոթորկէն վերապրած էին։ Իր բանականութեան տխուր քայքայումին մէջտեղ, այդ խելայեղ, չլացած, անխորհուրդ մայրը ողջմտութեան յետին լոյս մը կուտենար, որ կը զսպէր իր թաքերը վերջնական փճացումի մը դէմ։

Գանձապահը՝ հանդիսին մտածկոտ երեւոյթին առջեւ՝ շարունակեց իր փաստաբանութիւնը.

—Ամիրայի Թոռ եղիր, տոքթոր եղիր, աղուոր երիտասարդ եղիր և ճեպդ փարա մ'ունենար... չիտակը զօռ բան է. նորէն դուն գիտես, հանըմ, քու դիտնալիք բանդ է... ինծի մնայ նէ...

— Բանի որ դուն մեր նիւթական վիճակը գիտնալով յարմար կը տեսնաս կոր, Թադէոս աղա, առանկ ըսածիդ պէս կ'ընենք, պատասխանեց վերջապէս տիկին Մարկոսեան՝ իր յետին վարանումներուն յաղթելով. չիտակ է, տոքթոր ըսածդ գրպանը փարա ունենալու է... Ա՛խ, ո՞ւր է ան անագին հարստութիւնին, ողբաց հէք կինը ձեռնամած, ինչո՞ւ ասանկ եղաւ. զաւակս հիմա ոսկիին մէջ պիտի լողար... ինչո՞ւ ասանկ եղաւ, Աստուա՛ծ իմ... Ա՛խ...

— Ա՛խ, արձագանգեց Թադէոս աղա ողբերգական դէմքով մը։

Ցետոյ, իր մխիթարող հրեշտակի դերին դառնալով.

— Բանի մը տարի ալ աղուտա սխմէ, հանըմ, «ամենայնի վախճանն է դժուարի» կըսէ Աւետարանը. սա Արշակնիս մէյ մը հանի, տոքթոր ելլայ, ամէն բան կը մոռցուի, ամէն բան տեղը կը դնայ, հոգ մըներ, իմ ո՞ր ըսածս չէ էլեր, կիտե՞ս ա...

— Աստուա՛ծ լսէ ձայնդ, հառաչեց խեղճ մայրը լալագին շեշտով։

Ցառաջիկայ առթիւ ապարանք դալուն, Բարթող ազային յայտնուեցաւ թէ Ղալաթիայի համբաւաւոր ֆապրիքային ամսական եկամուտը ուղղակի Արշակին պարտաւոր էր յանձնել, ամէն համարառութիւն անոր ներկայացնել, և այլն...

Այս լուրը աղէկ ապաւորութիւն մը չբրաւ մսավաճառին վրայ, որ ողջ աչքը քթթեց, կինի դունչը անհանգիստ կերպով շարժելեց, բերանը բացաւ բան մը ըսելու, դիտողութիւն մը ընելու համար, բայց միմիայն «էջք աղէկ, գլխուս վրայ» մը կրցաւ արտասանել։

Բայց տունէն դուրս ելլալուն, ճամբան, պտռթկաց.

— Ծո՛, ծո՛, ծո՛, գ՞ործ ունինք, սա էր պակաս... ա՛ռ քեզի փոքանչ մը. ծո որդ՝ն միաքէն կ'ամնէր քի սա բապուսա պիտի մեծնար տէ մեր գործին էնկել պիտի ըլլար. ծո վա՛յ չուշնանորդի, ծո սա ո՞ւրկէց էր էլաւ... ծո՛ ան չան զաւակը մանթար կը կլէ՞... Աա ֆապրիքային էրէպէն քանի մը ամիսը հեղ մը քանի մը օսկի ճէպէլէմէ կ'ընէինք կոր, սակաւը կորեցաւ, առուը սախտեցաւ, չաքըն ծակեցաւ. ֆիլան կ'ըսէինք կը կլեցնէինք կոր սա կնկանը... Չէ՛, եավրում, սա չը կլլեր, թախտակի կտոր մը բրթաւ ըսես, կ'երթայ կը նայի... Լմնցա՛ր, Բարթող, լմնցա՛ր, կուլար մսավաճառը երկու ձեռքերը գլխուն զարնելով. վա՛խ, եավրուներս, վա՛խ, խապար չունիք քի պատառնիդ պերանոնդուդ դուրս կը քաշեն կոր...

Խեղճ մարդը պահ մը կանգ առաւ, իր կացութիւնը աչքին առջեւը բերելու համար ասանկ անակնկալ աղէտի մը ծագմանը միջոցին.

— Հը՛, մրմռաց, կառարինէիս ճէխէզին կէսը եղած է... ճէխէզին կէսը էղաւ ամմա, եավրուս ալ քառասունին մատ մը մնաց... քառասո՛ւն, ամմա առիկա մենք կիտենք մինակ, հալիսը Թող էրսունրէին-գէն անդին չկիտանայ... չէ՛, էրսունրէին-գէն անդին չեմ անցներ, չը՛ըլար, չը՛ըլար պէ՛, էրսունրէինգը անցած ալանիկը վո՞վդ կ'առնէ... տիրի տիրի մեռցունիմ, ծո՞վը նետեմ կէրիկի պէս ալանիկներս, էս անոնց համար փարա խարներ, սիրտ հացուցեր էմ... հա՛ էրկու ճուվալ օսկի ծովը նետեր էմ հա Կառարինէս Մագթաղինէս... էս խալի չեմ ըլար, Աստո՛ծ ալ խալի չըլլար քի սա կառանի պէս...

Ցանկարծ կեցաւ՝ կսկծալի, անաւոր հեռապատկերէ մը ըղեղը ցնցուած։

— Աճապա կ'ըլլա՞յ մի, կ'ընե՞ն մի կ'ըսեա, Բարթիկ... ծո լմնցա՛ր, մեռա՛ր, սա պանը էղաւ նէ հապը կլեցի՛ր... մէկալ իրատներն ալ սա կեանին տակը սանեուին կապուի նէ Բարթիկը լմնցա՛ալ խվրզվը չիկայ, չըլլար, ամիսն ալ էրկու իրէք նարուր զրուշ հավան էլաւ, էս ալ մէկտեղ, եավրուներս ալ մէկտեղ...

(Շարունակելի)

ԹՐՔԱՅԱՑ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆԸ

Ուրախալի է տեսնել այն բոլոր ջանքերը, որոնք լրջօրէն կը մասուցուին Թրքայոց Հրատարակչական Ընկերութեան կազմութեանը համար։ Ապագայ անուսուցութիւններու վրայ կատարուած չէ՛ հիմակ այս կենսատու ծրագիրը։ Շարժումները, թէեւ անջատաբար, բայց բաղձալի նպատակին կը ձգտին։ Հակառակ իրագործումի քայլերուն երկճղի հանդամանքին, անոնք մասնաւորական առաջխաղացումին համար արտայայտուած հոսանքներ են, որ կը ցուցնեն ազգին կենսունակութիւնը, ապրելու խորունկ փափաքը, և հոգեկան աղնուացումի իսկական խանդավառ պոռթկումը։

Ինչ որ սակայն պիտի փափաքէի մասնաւոր նկատողութեան առնել, Բ. Հ. Ը. Միութեան սրահին մէջ կազմուած, Թրքայոց Հրատարակչական Ընկերութեան կանոնագիրը պատրաստող մասնախումբին նոյն Ընկերութեան համար գրի առած նպատակն էր։

Համառօտաբար քննենք.—

Առնենք նպատակին Բ. մասը. «Տալ ժողովրդին իմացական պահանջներուն համապատասխան լաւագոյն գործերը, դիւրամատչելի գիներով»։

Զարմացնց անորոշ է, պիտի ըսեմ, այս հատուածը, և առանձգական լաւ յատկութիւններ ունի։ Յետոյ, իր մէջ քիչ մը խուսափեցնող հանգամանք, մանաւանդ անոնց համար, որոնք կազմակերպուած կուսակցութեան մը հայեացքներուն ենթարկած չեն իրենց կամեցողութիւնը։ Յոգ. 2ին մէջ լուսաբանուած կէտ մը կայ, ո, անպայման պարտադրութիւն մը պէտք էր ըլլար արդէն Ընկերութեան գործեալներ գին և իր յիշատակումն ալ քիչ մը որոշ հանգամանք կ՚ընծայէ նպատակին։ Այդ յօդուածին վերջին մասին տրամադրութիւնը մերժում մըն է դասագիրքերու հրատարակումին մասին։

Ասով չանհեռանար սակայն նպատակին Բ. մասին առանձգականութիւնը։ Այս հատուածը չատ ջուր կը վերցնէ և ապագային չատ մը վէճերու և թերեւս իսկական «Թրքայոց Հրատարակչական Ընկերութիւն»ը կազմալուծելուն պատճառ դառնայ, ի՛նչ որ ցաւալի բան մը պիտի ըլլար ապահովաբար։

Բացառեմ։

Դասագիրքերու հրատարակումին մերժումը խնդիրը անվիճելի երեւոյթ մը չեսանար։ Հարկ է որոշապէս գծել այն սահմանը որ Ընկերութեան Մրագրական Մասնախումբին ուղին պիտի ըլլար։ Դասագիրքերու միակ բացառութիւնը չէ. և այս պարագան մասնաւորապէս պէտք է շեշտել։ «Թրքայոց Հրատարակչական Ընկերութիւն»ը, ամբողջ Թրքայոցն համայնական ըմբռնումներուն հիմքին վրայ պէտք է կառուցուած ըլլայ։

Անհերքելի իրողութիւն մըն է թէ Թրքայոցն մեծամասնութիւնը ներկայ քաղաքական կուսակցութիւններուն չէ անդամակցած։ Քաղաքական կազմակերպութիւնները անհաս եսերէ կազմուած հաւաքական միակ եսեր են, և այս կուսակցութիւնները ունին իրենց առանձնայատուկ քաղաքական հայեացքները, որոնց վարդապետութիւններուն բրաա կանցի միջոց մը պէտք չէ ըլլայ «Թրքայոց Հրատարակչական Ընկերութիւն»ը։ Ա՛յս անջնջելի և հրամայական նշանաբան (motto) մը կազմելու է, և պէտք է կանոնագիրի մէջ յստակ, բացորոշ կերպով գրել։ Առանց այս փրկարար տրամադրութեան ընկերութեան ծաւալումը անկարելի է և չպիտի գտնուի հիմնաքար մը «Թրքայոց Հրատարակչական Ընկերութիւն»ը կազմելու համար։ «Վարդապետութիւն» բառով չէի ուզեր միայն ընկերվարութեան ակնարկել։ Այն բառը կ՚ուզէի գործածել նաև ազգայնական, ազատական քաղաքական ուղղութիւններուն համար ալ, որոնք կազմակերպուած կամ ոչ, մասնաւոր շրջանակի մը իղձերուն ՈՒՂՂԱԿՈՒ արտայայտութիւնն են։ Հակառակ պարագային «Թրքայոց Հրատարակչական Ընկերութիւն»ը տրամաբանօրէն և արդարացի որակումով պէտք էր կոչել՝ «Ազգայնական Հրատարակչական Ընկ.», կամ «Ընկերվարական Հրատարակչական Ընկ.», ի՛նչ որ Թ. Հ. Ընկ. կազմալուծումը պիտի ըլար և խայտառակ չհաւարտում մը՝ ի նպաստ քաղաքական ընթացիկ հայեացքներու։

Արեւելքի խմբագրատան «Ազատ կարծիքներ»ը չպիտի զորեր պաշտօնական հաւատացումը բերել ապագայ պատահականութիւններու մասին։ Արտաքին խոսումները չեն կարող հակադեցութիւն մը յառաջ բերել կանոնագիրին տրամադրութիւններուն դիմաց։ Հեռեւաբար զորեղ, տակուն նշանակութենէ զուրկ են անոնք, այլ միայն համոզում մը։

«Թրքայոց Հրատարակչական Ընկ.»ը քաղաքական հայեացքներու բրօքանային ՈՒՂՂԱԿԻ միջոց մը պէտք չէ ըլլայ, այլ միջոց մը, ուր ներկայ անկազմակերպ հայութիւնը և քաղաքական կազմակերպութիւնները հրատարակչական համերաշխութեան կէտ մը պիտի կրնան գտնել։ Ո՛չ միայն պէտք է համոզեն զիրենց, այլ նաեւ անհատ և հաւաքական եսերը իրենց նոյն բաղձանքին մէջ պէտք է եղբայրանան։

Կուսակցութիւնները արդէն ունին իրենց հրատարակչական ձիւղերը։

Ասկէ զատ կայ նաև «Մրագրական Մասնախումբին» աշառու ըլլալու հանգամանքը։ Ասոնք ալ, որ ուրիշ առիթով պիտի քննեմ։

ՄԻՀՐԱՆ Մ. ԹԷՐԻԱՆԵԱՆ

Դատրգիւղ

ՆԵՐՔԻՆ ԼԵԱՆՔԸ

ԿՐՕՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

Բարիզէն Բիւֆաթ փաշա Բ. Դաւռ կը հեռագրէ թէ պաշտպան տէրութեանց դաշինքներուն միջեւ կատարուած բանակցութեանց հետեւանքով, որոշուած է խլամ երեսփոխանները Կրեատէի Ազգ. ժողովին մէջ ընդունել տալ։ Հանգամի հիւպատոսներուն զեկուցուած է որ տէրութեանց այդ որոշումը հաղորդեն կղզիին գործադիր իշխանութեան։ Խնդրին վերջնական լուծման մասին բանակցութիւնները սկսած են, և կը յուսացուի որ մէկ քանի օրէն Բ. Դաւռ պիտի հաղորդուի բանակցութեանց արդիւնքը։ Սքանչալ կ՚ըսէ որ սառգ չէ այն լուրը թէ պաշտպան տէրութիւնները կ՚ուզեն Կրեատէն Յունաստանի կցել։

** Պերլինեռ Թակեպլաթ կ. Պոլսէն կ՚իմանայ մայիս 20 թիւով. «Բիւֆաթ փաշան, Բ. Դրան հեռագիր մը ուղղելով կը ծանուցանէ թէ Կրեատէի մասին տէրութեանց հետ կատարուող բանակցութիւնները աւարտած են։ Արդի սբաքու-ֆուօն կը պահպանուի սա միակ պայմանով որ պետութիւնները խոստացած են բռնադատել կրեատկան գործադիրը իշխանութիւնը՝ Ազգ. ժողովին մէջ ընդունելու համար խլամ երեսփոխանները, առանց զանոնք երդում տալ ստիպելու։ Խլամ կղզիին իրաւունքները պիտի պահպանուին։ Նոյնպես Սուլթանին իբրեւ Խալիֆա ատոնը պիտի պահպանուի աղօթքներուն մէջ։ Բ. Դրան մէջ խոր տրտաբեկութիւն կը տիրէ նկատելով որ կրեատական հարցին վերջնական չարժումը դարձեալ կը յետաձգուի. Թուրքիոյ այս դիւանագիտական պարտութիւնը Անգլիոյ կը վերագրուի։ Հոս կը կարծուի որ Եորկիոս Թագաւորը իբրեւ թէ յայտարարած է, արդէն իսկ բաւական ժամանակ առաջ, թէ չուզեր անհամոյ ըլլալ, իր Թագաւորութեան սկիզբէն ի՛սկ, Յունաստանի Թագաւորին որ իր մօրեղբայրն է»։

** Աթէնքէն Թանիsրոմոսի կը հեռագրեն թէ Յունաստան ծանուցագիր մը կը պատրաստէ, պաշտպան տէրութեանց յղելու համար։ Այդ ծանուցագրով պիտի բողոքէ Յունաստանի նկատմամբ Թուրքիոյ բռնած ընթացքին դէմ։

** Աթէնքի թերթերը կ՚ըսեն թէ Կրեատէի խնդիրին վերջնական լուծումը մինչեւ օգոստոս պիտի երկարաձգուի առաջուանէն։ Առ այժմ պաշտպան տէրութիւնները որոշած են. 1. 1910ի սբաքու-ֆուօն ճանչնալ։ 2. Պաշտօնապէս ճանչնալ կրեատական կառավարութիւնը։ 3. Կրեատէի Ազգ. ժողովին մէջ ընդունել տալ խլամ երեսփոխանները, առանց երդումի։ Պաշտպան տէրութիւնները կը յուսան որ մինչեւ խնդրին վերջնական լուծումը պիտի յաջողին հարթել դժուարութիւնները և դիւանագիտական ճամբով ընդունել տալ իրենց որոշումը։

** Պերլինի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ ալ սա կարծիքը կը տիրէ թէ Կրեատէի խնդրին վերջնական լուծումը յետաձգուած է։ Պաշտպան տէրութիւնները 1908ի սբաքու-ֆուօն պիտի պահպանեն ու խլամ երեսփոխանները մասնակից պիտի ընեն Ազգ. ժողովին նիստերուն, առանց երդում ընելու։

** Աթէնքէն ձիորնալ ս՚Իթալիա կը հեռագրեն թէ հելլէնականութեան կուսակցները ազդարարած են Եորկիոս Թագաւորին՝ Յունաստան չվերադառնալ, Կրեատէի կցման մասին առանց հաւանութիւն ստացած ըլլալու պաշտպան տէրութիւններէն։

** Քորէսբոնտենց Պիւro կ. Պոլսէն սա հեռագիրը ստացած է. «Վաւատեղեակ շրջանակներու մէջ կ՚ըսուի թէ Բ. Դրան ստացած տեղեկութեանց համեմատ, Բիւֆաթ փաշայի ըրած ջանքերը Սըր Էտուըրտ Կրէյի ու Պ. Բիչօնի մօտ՝ Կրեատէի խնդրին վերջնական լուծումը առաջ բերելու համար, յաջողութիւն չեն ունեցած։ Բ. Դրան պաշտօնական շրջանակներուն մէջ կը յայտարարեն թէ բանակցութիւնները վճռական արդիւնքի մը չեն յանգած։

** Կ. Պոլսոյ երեսփոխան Ասմէա Նեսիմի պէյ, Սամսոնի երեսփոխան Մէհմէտ Այի պէյ և Ամասիայի երեսփոխան Ասմէա Շէվզը պէյ, չաբաթ օր, եպարքոսին ու ներքին գործոց նախարարին հետ տեսակցութիւններ ունեցան, տեղեկութիւն ստանալու համար կառավարութեան բռնած ուղղութեան վրայ՝ կրեատական խնդրին առթիւ։ Եպարքոսը յայտարարեց թէ վերջնական լուծում մը ձեռք բերուած չէ տակաւին, և թէ յուսալի է որ քանի մը օրէն ի նպաստ օսմ. կառավարութեան կը լուծուի խնդիրը, բայց կցում չպիտի կատարուի երբէք։ Եպարքոսը նոյն օրը պալատ երթալով, Սուլթանին տեղեկութիւն հաղորդեց Կրեատական խնդրին վրայ։

** Աթէնքի մէջ հանրային կարծիքը չատ գրգռուած է՝ հելլէնական չգենարերուն և ապրանքներուն դէմ մղուած պոյքոթին ու Թուրքիոյ մէջ կատարուած հակահելլէն ցոյցերուն պատճառաւ։ Հելլէն բանակին բոլոր ոգանները, առանց բացառութեան, Թուրքիոյ հետ պատերազմի կ՚ուզեն։ Հելլէն կառավարութիւնը դիմեւորական պատրաստութիւններ կը տեսնէ։

** Գերման թերթ մը կը գրէ թէ Կրեատէի խնդրին մէջ Գերմանիա չեղած միայով հանդերձ, պիտի մասնակցի այն խորհրդակցութեանց, որոնք պիտի կատարուին խնդիրը ի նպաստ Թուրքիոյ լուծելու համար վերջնականապէս։ Այդ պարագան զեկուցուած է պաշտպան տէրութեանց դեսպաններուն։

** Աթէնքէն Զայթ լրագրին կը հեռագրեն թէ Եորկիոս Թագաւորը սրբ էտուըրտ Կրէյի գանգատած է՝ տէրութիւնները յարգած չըլլալուն համար Կրեատցիներուն տուած խոստումին։ Թագաւորը յայտարարած է որ եթէ Կրեատէ չկցուի Յունաստանի, պիտի հարկադրուի գահէն հրաժարիլ։

** Եորկիոս Թագաւորը Նոյեմ Ֆրայէ Բրեսեի թղթակցին յայտարարած է թէ պաշտպան տէրութիւնները Թուրքիոյ նպաստաւոր են, բայց Կրեատէի խնդրին միակ լուծումը կցումն է։ Թագաւորը աւելցուցած է թէ Յունաստան պէտք չէ Թուրքիոյ հետ բանակցի կրեատական խնդրին վրայ։

** Աթէնքի հասած լուրերուն նայելով, Եորկիոս Թագաւորը Անգլիոյ Թագաւորին յայտարարած է թէ Յունաստան չպիտի դառնայ ալ ևս, եթէ երբեք ընդունուի անգլիֆրանսական ծրագիրը։ Այդ ծրագրին համաձայն, ինքնօրինութիւնը մէկդի կը ձգուի և 1910 Մայիսի սբաքու-ֆուօն կ՚ընդունուի, իսկայ երեսփոխանները Ազգ. ժողովին մէջ ընդունելով առանց երդումի։ Միւս կողմէ իտալական թերթ մը կը հերքէ Եորկիոս Թագաւորին գահէն հրաժարելու լուրը։

** Եորկիոս Թագաւորը Հռոմ հասնելով այցելութիւն տուած է Թագաւորին։ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորն ալ փոխադարձ այցելութեան գացած է։

** Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ կը հերքուի պահեստիներուն զէնքի տակ կոչուելու լուրը։ 1908ի զինուորները, որոնք սուիպուած են մինչեւ հոկտեմբերի վերջերը ծառայելու, իրենց արձակուրդի միջոցին կանչուած են զինուորական պատարկութեան պատճառով։

** Իզմիրի լրագիրները կը ծանուցանեն թէ պարբատար Սիւլէյման աղա Հէյթար Ճամիէն դուրս հանած է այն դրօշակը, որ Թուրքերուս պատերազմին առեն պարզուած էր։ 500 հոգի կամաւոր արձանագրուած են այն դրօշակին ներքեւ։ Թուրք թերթերը կ՚ըսեն թէ նանդին մէջէն կարելի է 50000 հոգի հաւաքել։

** Թան խօսքէ յետոյ Կրեատէի կողմէ՝ հիւպատոսներուն յանձնուած ծանուցագրին վրայ, կը գրէ. «Որեմն պետութեանց կացութիւնը չատ դժուարացած է։ Եթէ մի՛միայն և պարզապէս վերադառնան 24 սեպտ. 1908էն առաջուան ռէժիմին, դրժգոհ պիտի ձգեն Կրեատացիները և Թուրքերը գոհ պիտի չձգեն։ Կրեատացիները պիտի կարծեն թէ չատ բան կ՚առնուի իրենց ձեռքէն։ Թուրքերը պիտի ըսեն թէ պէտք եղածին չափ չտրուիր իրենց։ Եւ տրամաբանական է որ այս այսպէս ըլլայ։ Այս կրկնակի դժգոհութեան հետեւանքները յայտնի են։ Մէկ կողմէ կրնայ վախցուիլ կրեատական ապստամբութիւն մը, միւս կողմէ՝ Թուրքիայէն եղած զինուորական գործողութիւն մը։ Այս վերջին տեսակէտին վրայ կ՚ապահովուիս ըսելով. «Յոյները ուղղամիտ են. ուրեմն Թուրքերը ոչ մէկ պատճառ ունին զանոնք հարուածելու»։ բայց այս կերպ պատճառաբանութիւնը չափազանց պարզ է։ Կրեատական հարցը ինքնին Թուրքերոյն պատերազմ մը պիտի չարդարացնէր։ Ապրանքներու պոյքոթումը սկսած է վերսին։ Ուրիշ վէճեր ալ կրնան ծագիլ, և այս վէճերը կրնան պատրուակ ծառայել խզումի մը։ Ուրեմն պատշաճ է որ չափէ դուրս ապահովութիւն ցոյց չտրուի. ոչ ոք վաղուան տէրն է։ Ցայսմիկ է թէ երկու տարիէ ի վեր ամէն բան եղաւ հաւատացնելու համար Կրեատացւոց թէ Յունաստանի հետ միութիւնը մօտ էր և պետութեանց կողմէ սկզբունքով ընդունուած։ Ցայսմիկ է թէ օսմ. կառավարութիւնը չկրնար ընդունիլ որ այս այսպէս ըլլայ, ոչ օրէնքով, ոչ իրողութեամբ։ Օրէնքով, որովհետեւ Կրեատէի վրայ Թուրքիոյ ունեցած գերիշխանութիւնը երաշխաւորուած է պետութեանց կողմէ. իրողութեամբ՝ որովհետեւ Օսմ. Պարտքերը և հանրային կարծիքը նոր նուաղում մը չեն ուզեր. անաւարտ երկասայրանութեան երկու եզերքը. կանուխ կամ ուշ, պետութիւնները այս երկասայրանութեան իրենց գլխուն վրայ գոցուիլը պիտի տեսնեն։ Ժամը հասած է։ Ինչպէս ըսինք արդէն և կը կրկնենք, թէ ոչ Կրեատացիները —հակառակ ժողովին իսկայ անդամներուն հանդէպ իրենց անընդունելի դիրքին— ոչ Թուրքերը, հակառակ իրենց հայրենասիրութեան անհան դարտ դիմադրագացութեանց, ոչ Յոյները, հակառակ այն սխալներուն զորս զանազան առիթներու մէջ գործեցին, այս կացութեան համար պատասխանատու չեն։ Պաշտպան տէրութիւններն էին որ զայն ստեղծեցին։ Խնդրին լուծումը անոնց կ՚իյնայ։

** Լա Թիւրֆիի խմբագիրներէն մէկը Կրեատէի խնդրին վրայ տեսակցութիւն մը ունեցած է Խորհրդարանի ամենէն ազդեցիկ անդամներէն մէկուն հետ։ Այդ երեսփոխանը, Խորհրդարանին մեծամասնութեան կարծիքը յայտնելով, սա եզրակացութեան յանգած է. «Եթէ երբեք պաշտպան տէրութիւնները Թուրքիոյ անպատասխանատու մը տան Կրեատէի խնդրին մէջ և օսմ. կառավարութեան թոյլ չտան որ գոհացում ուզէ Յունաստանէն, օսմ. կառավարութիւնը անմիջական կերպով նիստի պիտի հրաւիրէ Երեսփ. ժողովը և կացութիւնը պիտի պարզէ անոր առջեւ։ Զենք կրնար պատերազմ յայտարարել եւրոպական տէրութեանց դէմ, այդպիսի քաղաքական յափշտակութեան մը համար, որ իր տեսակին մէջ անլուր է։ Երեսփ. ժողովը համաձայնութեամբ պիտի որոշէ 24 ժամուան մէջ Թուրքիային վարել բոլոր հելլէնապատակները։ Կարծենք Ե՛ որպան չպիտի կրնայ բան մը ըսել, ինչպէս չէ ըսած նմանօրինակ անօրինութեան մը դէմ, որ քանի մը տարի առաջ գործադրուած է Ռումանիոյ մէջ»։

** Թանին իր երեկուան խմբագրականին մէջ դառնացած լեզուով կը խօսի անգլիական քաղաքականութեան դէմ և անոր կը վերագրէ կրեատական խնդրին ստացած կերպարանափոխութիւնը վերջին օրերս։ Թուրք թերթը նշանակալից կը գտնէ նաև անգլիական լրագիրներուն, մանաւանդ Թայմսի լեզուն։ Թանին ցաւ կը յայտնէ որ Անգլիոյ քաղաքական մարդիկը չեն ըմբռնած տիեզերքի իսլամներուն կարողութիւնները և կենսական ուժերը ու չեն աշխատիր Թուրքիոյ բարեկամութիւնը չանելու մշտնջենաւոր։ Եթէ ուրիշ պետութիւն մը այդքան համակրութիւն տեսնէր օսմանցիներէն, Անգլիացիին տարբեր ընթացքի մը պիտի հետեւէր, կ՚եզրակացնէ Թուրք թերթը։

ԱԼՊԱՆԻԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Ապստամբութիւնը տակաւին վերջ չէ գտած բոլորովին, հակառակ անոր որ զէնքերը կը հաւաքուին ու ձերբակալուած ըմբոստները կը դատուին Պատերազմական Ատեանի առջեւ։ Շրջան զրոյցներուն նայելով, Դարատաղ և Մորայի հովին ըմբոստները լեռ քաշուած են։ Լապի, Օսթրօզոպի և Տրէնիցայի ապրատմբները լեռները գանուելով դէպի Լուսայի ու Մալէսիայի կողմերը քաշուած են։

** Սքիպէն անգլիական հիւպատոսը Անգլիոյ Խորհրդարանի մէկ անդամին ընկերակցութեամբ Փէրիզովիչ գացած է և անկէ՝ Տուլա, բաղմաթիւ հետեւորդներով։ Տուլա նախարդ. ընդհ. բանակատեղի էր և Փէրիզովիչի ու Բիզբէյնի կէս ճամբուն վրայ կը գտնուի, կառուցի մը եղերքը։ Անգլիացի երեսփոխանը հոն գացած է՝ մօտէն ուսումնասիրելու համար ալպանիական ապստամբութիւնը։

** Տպագրական տեղեկութիւնը կը հերքէ հեռագրական գործակալութեան մը հաղորդած այն լուրը թէ Տիաքովայի ու Մալէսիայի չրջանները համախմբուած ըմբոստներուն թիւը 30,000 ըլլայ և լուրը դիմադրութեան մը կը սպասուի անոնց կողմէ։ Նոյն տեղեկութիւնը կ՚աւելցնէ թէ Ալպանիոյ խաղաղացումը առաջ կը տարուի առանց ընդդիմութեան։

** Գուլիար հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Մանաստիրի մէջ ձերբակալութիւնները կը շարունակուին։ Զանազան ազդերէ անդամներ ուղեցող տէմօքրաթիք քլիւպը կասկածի ներքեւ է։ Դրաւուած թուղթերը ցոյց կուտան թէ Մանաստիրէն Ալպանիացիներ և ուրիշ ազգերու պատկանող անձեր ծրագիր ունէին արդի կառավարութիւնը տապալելու։

** Ալպանիական Թանտա ցեղը, որ Տիաքովիցայի չրջանները կը գտնուի, Տիաքովիցայի և Իբէքի սերպ գիւղացիները կը գրգռէ։ Հակասերպ խռովարարներ են ՔօլՃը Տօտ՝ Վոանիցայէն և Միքայէլ Քօմթա՝ ուսուցիչ Տիաքովիցայի մէջ։ Առանք Ալպանիացիներուն կ՚ըսեն թէ Սերպերը ազատութիւն բերած են Թուրքիոյ մէջ և թէ բնաջինջ ընելու է զանոնք։ Մալէսիայի Ալպանիացիները Պիթուչէ գիւղին օրթոդոքս եկեղեցին ապրած են։ Պիթուչէ կը գտնուի Տէպրէի գաւառին մէջ։

** Աւստրիական գործոց Նախարարութիւնը արտաքսմանի օսմ. ներկայացուցիչներուն շրջաբերական մը ուղղելով, Ալպանիոյ մէջ կատարուած զինուորական գործողութիւնները պարզելէ յետոյ ծանուցած է թէ անդորրութիւնը վերահաստատուած է և հիմա ժողովրդեան զինափոխումը առաջ կը տարուի։

** Ալպանիական ապստամբութեան երկու համաբաւաւոր պարագլուխները, Իսրիս Սէֆէր ու Իսա Պոլանից, անդամների դարձած են։ Կը յուսացուէր որ Տիաքովայի մէջ ձեռք պիտի անցուէին անոնք։ Բոլոր հեռագրութիւնները ապարդիւն մնացած են։ Կը կարծուի թէ այդ երկուքն պեակը Դարատաղի սահմանագլուխը անցած ըլլան։

** Պաւտօնական տեղեկութեանց համաձայն, Ալպանիոյ զինաթափ եղած մասերուն մէջ ալպանիական ու սերպական գիւղերու թնակչութիւններէն գրաւուած են 20,000 հրացան՝ զանազան ձեւերով։

** Բրէվէզայէն Եէնի Ասբրի կը հեռագրեն թէ Թորթիլանա մը ու թնդանօթակիր մը հսկողութիւն կը կատարեն Հիմարայի ծովեզերքին առջեւ։ Հիմարացիներուն տրուած պայմանաժամը՝ իրենց զանգատները Երեսփ. ժողովին ու եսպարքոսին յայտնելու համար՝ վերջացած է։ Հետեւակազօրքի ջոկատ մը և լեռնային երկու թնդանօթ կը գտնուին Հիմարայի մէջ, դեռ-հազարապետի մը հրամանատարութեան ներքեւ։

** Սապանի թղթակիցը կ՚ըսէ թէ պատերազմական նախարարը և Դասովայի կուսակալը մեծ խանդավառութեամբ ընդունուած են Իբէքի և Միթրովիցայի մէջ։ Նախարարը Սելանիկ երթալով՝ Մանաստիրի կուսակալին հետ տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ կարեւոր խնդիրներու վրայ։

** Պատերազմական նախարար Մահմուտ Շեվքէթ փաշա յառաջիկայ հինգշաբթի կամ ուրբաթ օր ճամբայ պիտի ելլէ՝ Կ. Պոլիս դառնալու համար։ Շաբաթ կամ կիրակի օր մայրաքաղաքս պիտի հասնի։

** Սելանիկի մէջ հրատարակուող Ժուրնալ տը Սալոնիք կը գրէ. «Կուրնի Բաթրիոթի անուն կեղծ իշխանին մասին հոս զուրցուածները թէ Ալպանիոյ գահին ինքնակոչ թեկնածուն է, մեծ հետաքրքրութիւն առաջ կը բերեն։ Երկիւղ իսկ առիթ ունեցանք տեսակցելու Կէլիպոլուի ընդհ. դատախազ Ապաիւլ պէյ ի պիին հետ որ-այս պահուս Սելանիկ կը գտնուի և անոր հետ խօսեցանք եղելութեանց վրայ։ Անատ. ոեպ այն հետաքրքրաշարժ յայտարարութիւնները զորս մեզի ըրաւ. «Այն լուսանկարները զորս ստացանք հանրածանօթ Կուրնի Ալաարոյէ որ ինքզինքը Բաթրիոթի կը կոչէ, չատ հին են։ Գալով տարազներուն, ձեր թղթակիցին նկարագրածէն տարբեր են անոնք։ Առաջին լուսանկարին մէջ Կուրնի Ալաարօ կը կրէ Շքեղտարի ալպանիական տարազը։ Իր պատուանշանները օսմանեան չեն այլ սպէ՛իական, ռումանական և աւստրիական։ Երկրորդ լուսանկարին մէջ Կուրնի չէ ներկայացուած զօրապետի պէս՝ այլ սպանիական տարազով։ Կուրնի Ալաարօ, որ այսօր 65ամեայ է, 1901ին ինքզինքը թեկնածու յայտարարեց Ալպանիոյ գահին։ Այն ատեն է որ Սքէնտէր պէյի ընտանիքէն սերած համարելով ինքզինքը, Բաթրիոթի անունը առաւ։ Բ/ՀՀ մը հարստութիւն ունենալով անմիջապէս չրջապատուեցաւ քանի մը բախտախնդիրներէ, որոնք օգնան չողոքորթել իր քաղցր մեծամտութիւնը։ այս բանդագուշող և ցնորամիտ կուրնին իրեն եղած երեսպաշտութիւններուն հաւատք ընծայեց. այդ չողոքորթներուն եկան միանալ Ալպանիացիներ ալ որոնց խիղճը հանդարտ չէր և կերպով մը դարպասեցին այդ անձին որ լայն ձեռք մը և լայնաբազուկ չարժուեւ մը ունէր։ Ակնկա յետոյ քարթ-բոսթալներ հանեց իր պատկերով և չատ ինքնատիպ զինանշան մը յղացաւ. երկու սեւ արագիներ, կարմիր յատակի վրայ թեւատարած։ այս զինանշանը քարդին կէսը գրաւած էր. միւսին վրայ կար կեղծ իշխան Բաթրիոթիի լուսանկարը. Թուղթերուն ընտրութիւնը գոյութեան պատճառ մը ունի. արագիլին պատերէնը «Շքիրօնիա ըլլալով՝ մինչեւ «Շքիփէթար» երթալու քայլ մը կը մնայ զոր Կուրնի կարեց անցաւ։ Այս քարդերը տարածուեցան Ալպանիոյ մէջ. բայց Կուրնի անունը խենթի, բախտախնդիրի հոմանիշ դարձաւ։ 1904ին Կուրնի Սոֆիա գնաց և Մակեդոնական Յեղ. Քոմիթէին իր ծանօթութեան փափաքը յայտնեց. բայց երբ պուլկարները, գործնական մարդ. ուզեցին որ գաղափար տայ իր ձեռքին տակ ունեցած ուժին վրայ, այն ատեն չփութեցաւ։ Քոմիթէն ճամբու դրաւ զինք։

Գալով Սքէնտէր պէյէ տերած ըլլալուն, Կուրնի զինքը մոկ ընել ուզողներուն կրկնեց միշտ թէ իր մեծ հայրը Նարոլի մէջ աճուանցած էր Կարոլոս Գ.ի օրով Բաթրիացուհիի մը հետ։ Ընդունելով թէ ճիշդ ըլլայ այս, ցեղագրական տեսակէտով, Կուրնիի մեծ հայրն է՝ որ պէտք էր իր անունը տար Ալաարոյի կնոջ, և թոռը ոեւ է իրաւունք չունի իր մեծ մօր ընտանեկան անունը պահանջելու։ Բայց ի՞նչ է իրապէս այս Ալաարօն։ Բայէք Ժամանակագիրներու բառագիրքին Գ. հատորի 309 էջը և հոն պիտի գտնէք բոլոր մանրամասնութիւնները այս կեղծ թեկնածուին, կեղծ իշխանին, կեղծ Բաթրիոթիին նկատմամբ որ Ալաարօ Կուրնին է միայն. այս մարդուն կենսագրութիւնը արտասպուեցաւ Ալպանիայի մէջ որ երբեմն Գրիւսէլ կը հրատարակուէր, և Թօսքայի մէջ որ Դահիրէ լոյս կը տեսնէր։»

** Սքիպէի երեսփոխան Նէճիպ պէյ Տրակայի մօտաւոր ազգական Պէքիր պէյ Սիւլէյման Թէրիզովիչի Պատերազմական Ատեանին յանձնուած է։ Պէքիր պէյի ձերբակալութիւնը մեծ յուզում առաջ բերած է։ Սքիպի Պաշգամ քլիւպին նախագահը մեծ համարում վայելող վաճառական մըն է։ Զերբակալութեան պատճառն է Պէքիր էֆէնդի վրայէն, գտնուած կապածելի թուղթեր։ Կ՚ըսուի թէ Սքիպի ալպանական համաժողովին նախագահած Պէտրի Ապտի պէյ ալ ձերբակալուած է։ Ցիշեալը Կ. Պոլիս կը գտնուի։

** Որոշուած է երկրորդական վարժարաններ հաստատել Բրիշթինայի, Իբէքի ու Բրիզրէնտի մէջ։ Նախ գիւղացիներու տղաքը պիտի ընդունուին այդ վարժարանները։

ԿԱՅՍՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ՄԷՋ

Թանի Սելանիկի թղթակիցը կը գրէ մայիս 18 թիւով. «Հոս մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ Մակեդոնիոյ դէպքերու սացած վրդովիչ երեւոյթին պատճառաւ։ Պուլկար հրոսախումբեր կազմուած են, գրգռիչ գործակալներ մակեդոնապուլկարական գիւղերը պտտելով, կ՚ըսեն. «Ոչ Սանտանսքիի և ոչ ալ սահմանադրական քլիւպերու կուսակից պէտք է գտնուիլ. Պուլկարները միակ մտածում մը ունենալու են. պաշպանել մեր իրաւունքները, սեփականութիւնները և տուները։ Պոմա-Հէրեքէն իսլամ գաղթականներ բերել տալով՝ օսմանեան կառավարութիւնը կ՚ուզէ որ մեր երկրէն հեռանանք։ Կ՚ուզեն զինաթափ ընել մեզ՝ վախնալով մեր արդար զայրոյթէն։ Բոլոքի մթթինկներ գումարենք այս գաղտնի կառավարութեան դէմ։ Եթէ երբեք մեր մէջէն քանի մը հոգիներ ձերբակալուին, ամենքս մէկանց ոտքի պիտի ելլենք՝ ինքզինքնս պաշպանելու համար։» Սելանիկի կուսակալը, այդ եղելութիւնը իմանալուն պէս, Կ. Պոլսէն հրահանգ խնդրած է։ Կուսակալը անշարժեցաւ կը նկատէ երկու-երեք վաշտերու առաքում մը՝ ամէն հանանգստութեան առջեւ պատրաստ գտնուելու համար։ Ժէօն-Թուրք չրջանակներու մէջ մեծ մտատանջութիւն կը տիրէ, տեսնելով որ Պուլկարիա կը մերժէ ընդունիլ Թուրքիոյ զատաբանագիչանը, պուլկար քաղաքագէտ Պ. Տանէվի Յունաստան այցելութիւնը և Մակեդոնիոյ մէջ պատրաստուող խռովայոյզ շարժումը։

** Բրօկրէ տը Սալոնիք ալ կը հաստատէ Թանի տուած տեղեկութիւնները, ըսելով թէ պուլկար հրոսախումբեր կը կազմուին և մթթինկներ տարբերու պատրաստութիւններ կը տեսնուին՝ բողոքելու համար իսլամ գաղթականներու տեղաւորման դէմ։ Սելանիկի թերթը կը յարէ թէ մակեդոնացի Պուլկարները ա՛լ աւելի պիտի ընդարձակեն իրենց չարժումը, եթէ երբեք օսմ. կառավարութիւնը լրջօրէն նկատի չառնէ իրենց բողոքները։

** Նեօլոգոս կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Մակեդոնիոյ մէջ պատահած ցաւալի դէպքերու վրայ։ Կէվկէլիի մէջ յոյն մետրապոլիտին փոխանորդը բանտ նետուած է՝ մասնութեան մը հետեւանքով։

** Մէլէնի հրոսախումբին պատկանող Սլամքաի ու Մէթօչէվաքի 15 և 7 տարուան բանտարկութեան դատապարտուած են Սքիպի պատերազմական ատեանին կողմէ։ Ռուսինովայի գիւղին բնակիչները տեղական իշխանութենէն յանձնած են Իվան Պէչէֆի հրոսախումբին Վասիլ Վոսէչէբոս անուն հրոսակը, զոր իրենց գիւղին մէջ ձերբակալած էին։ Իշխանութիւնները տասնչորսնդ օր պայմանաժամ տուած են Ռուսինովայի գիւղացիներուն՝ Իվան Պէչէֆի հրոսախումբը յանձնելու։

ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԴ ԻՇԽԱՆԸ

Գահաժառանդ Եսբուֆ Իզզէտտին իշխան Բիֆաթ փաշայի հետ իրիկուան դէմ Վիեննա հասած է ոչ-պաշտօնական կերպով, օսմ. դեսպանը և զինուորական կցորդը դիմաւորելու գացած էին մինչեւ Լինց։ Դեսպանատան միւս պաշտօնեաները կայարանին մէջ կը սպասէին։ Պալատական կոնգով մը Օթէլ Էմբերիալ գացած և հոն իջեւնած է։ Իրիկուան, Ֆրանց-Ֆէրտինանտ Արշիդուքսին կողմէ հացկերոյթ մը արուած է Պէլվէտէրի մէջ, ի պատիւ Եուսուֆ Իզզէտտին էֆ.ի։ Հացկերոյթին ներկայ էին նաեւ Բիֆաթ փ

Մարտուրդը խորհրդակցութիւններ կատարեց վաճառական Ռիմալ Լօմէր պէյի կողմէ կազմուելիք հիւսուածեղէնի անուն ընկերութեան, Բասրվալի կալուածամարին, Թէնսիգաթի յանձնաժողովին տրուելիք երաշխաւորութիւններուն և ուրիշ խնդիրներու վրայ։ Մարտուրդը որոշեց չթոյլատրել արգիլեալ բէվոլվէրներու և փամփուշտներու Թուրքիա ներմուծումը։

ՐԻԱՌՍԻՕՆԻՐՆԵՐՈՒ ՁՍԵՐԱԼԵԼՈՒԹԻՒՆ

Իզմիրէն կը հեռագրեն թէ բէաքսիոնէրներ ձերբակալուած են Պուրնապատի մէջ։ Տեղական իշխանութիւնները մանրակրկիտ քննութեան մը ձեռնարկած են։ Այդ բէաքսիոնէրներուն մէջ հօձա մը կայ եօթանասունչրնգ տարեկան, որ ժողովրդեան ու զինուորներուն կը քարոզէր թէ պէտք է կրօնական պատերազմ հրաւիրել և թէ նոր բէժիմը պատճառ եղած է Պոնսա-Հէրսէքի կորստեան, Պուլկարիոյ անկախութեան և Կրետէի կնճռոտ խնդրին։ Այդ հօձային փեսան ալ ձերբակալուած է։

ՓՈՐԼԻՔ ՆՈՐ ՕՐԻՆԴԸ

Ինչպէս յայտնի է, Երեսփ. Ժողովը և Մերակոյսը ընդունեցին կառավարութեան կողմէ ներկայացուած լրագիրներու փուլի օրինագիծը։ Կայս. իրատէ մը ալ վաւերացուց զայն։ Սակայն հակառակ անոր որ մէկ ամիսէ մը ի վեր օրէնքը գործադրելու հրաման տրուած է, տակաւին չգործադրուիր այդ նոր կանոնագիրը։ Զարմանալի չէ որ այդ նոր օրէնքին գործադրութիւնը կը ձգձգուի այսչափ։ Պառկանալ իշխանութեան և մասնաւորաբար Ճավիտ պէյի ուշադրութիւնը կը յանձնենք այս պարագան և կ'սպասենք որ մօտ ամիսէ մը ի վեր կայս. վաւերացման ենթարկուած օրէնք մը գործադրութեան դնէ։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ

Պաղտատի կուսակալութենէն ներքին գործոց նախարարութեան հասած հեռագրի մը համաձայն, որ մայիս 18 թուականը կը կրէ, 80 հեծեալ աւազակներու հետ ընդհարում ունեցած են հետեւակազօրքի փոքր ջոկատ մը ու Հանէքէնի մարտոցներուն ոստիկան-զինուորները։ Այդ աւազակները չբնակայ գիւղերու արշաւները և գրասները կողոպտելու կը պատրաստուէին։ Ընդհարումը երկու ժամ տեւած է, որու միջոցին երկու աւազակներ վիրաւորուած ու մնացեալները ցրուած են։ Հանէքէնի գայմագամին կողմէ եղած դէկոյցին նայելով, այդ աւազակներուն մէջ կան եղեր նաև Սիւճանի պարսիկ ցեղէն պատկանող մարդիկ։

ՌՈՒԱԿԱՐԱՆԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Անոնք որ պաշտօնապէս արձանագրել չեն տար բնակարանի փոփոխութիւն բրած ատեն, դրամական տուգանքի պիտի ենթարկուին այսուհետեւ։

Վ. ԻՆԸՐԸ ՊԱՆԴ ՖԻՐԱՌՆ

Վիւրը Պանդ Փէրայնէ գրասենեակները չառաջիկայ յունիս 6 երկուշաբթի օրէն սկսեալ պիտի փոխադրուին իր նոր կեդրոնատեղին, Բարաքէօյի հրապարակը։

10—3

ՕՐՈՒՊԱՆ ԴԻԼՊԻՔԵՐ

ԳԻԾԵՐԱՑԻՆ ՑԱՐՁԱԿԱՆՈՒՄ.—Բանկալթէ իմաւիէ փողոցը բնակող Ճաֆճաֆեան էֆ., անցեալ իրիկուն, տուն կը վերադառնար, երբ երեք չարագործներու կողմէ յարձակում կրեց։ Գողերը փորձեցին կողոպտել զայն, և նոյն իսկ պիտի խեղդէին Ճաֆճաֆեան էֆ.ն, որ ուժգնօրէն կը դիմադրէր։ Զայնի կողմէ արձակուած ճիչերը պատճառ եղան որ կծիկը դնեն անոնք։

ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒՄ.—Թօրգարուի գիւղատաղը, առջի օր, յանկարծակի եղաւ մածուն ուտելէն քիչ յետոյ։ Կը կարծուի թէ Թունաւորումի հետեւանք է այդ մասը։ Իշխանութիւնները պէտք է խիստ քննութեան մը ենթարկեն մայրաքաղաքիս չրջականներէն ամէն օր հատած մածունները։

ԱՆՀԵՏԱՑՈՒՄ.—Թէրիգիւղ Հայոց մը տան մէջ սպասուհիութիւն ընող Նուարդ անուն 14 տարու նորատի աղջիկ մը անհետացած է չորս օրէ ի վեր։ Ոստիկանութիւնը կը փնտռէ։

*** Թանթագալէ մսավաճառի մը 13 տարեկան զաւակը Եակեա քանի մը օրէ ի վեր անհետացած է։

ՀԸՊԵՀ.—Կիրակի օր կէս օրէն յետոյ ժամը Ղուկէօին, հրդեհ ծագեցաւ Պոլիս Մարբուճիքլար և երեք վաճառատուներ այրեցան։ Թանի մը պաշտօնատներ աւելի կամ նուազ ծանր վէրքեր ստացան։ Ապահովագրական մէկ քանի ընկերութիւններ մնասներ ունին։ Հրդեհն առաջ եկած է փամփուշտներու բռնկէլէն, երբ խանութպանը փորձ կը կատարէր։

ԿԱՐԵՒՈՐ

Թերթիս ձեռքէ վաճառման գործի մասին նոր կարգադրութիւն մը եղած ըլլալով, կը խնդրենք մեր ընթերցողներէն երկտողով մը մեզ իմաց տալ եթէ Պոլսոյ արուարձաններուն մէջ Արեւելք չգտնուի վաճառողներու և ցրուիչներու քով։

ԽՈՒՐՀԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԻՒՏՃԷՆ

Օսմ. Երեսփ. Ժողովը իր 105րդ նիստը գումարեց կիրակի օր և զբաղեցաւ երկրագործ. նախարարութեան պիւտճէով։ Առաջին մասին Առաջին գլուխը (կեդրոնի ամսական) 3,448,,518 ղրշ.ը և երկրորդ գլուխը՝ (ծախքեր) 338528 ղրշ.ը նոյնութեամբ ընդունուեցան։

Երէկ Ժողովը իր 106րդ նիստը գումարեց ժամը 4ին նախագահութեամբ Ամիտ Բիվա պէյի։ Նախորդ նիստի ատենագրութեան ընթերցումէն յետոյ կարգացուեցաւ մէկ քանի եպարքոսական թէզքէրէներ։ Առաջինով կառավարութիւնը կը խնդրէր չուտով քննել և վաւերացնել այն օրինագիծը որ կը վերաբերի ազգային ճարտարարուեստի և արուեստներու յառաջացումին համար։ Դարձեալ կառավարութիւնը Ժողովին կը ղրկէր Փոսովայի մէջ անդորրութիւնը հաստատելու համար երկու յօդուածնոց օրինագիծ մը։ Բան այսմ նոյն նահանգին մէջ գտնուող ներք, բացի քաղաք. յանցանքով ամբաստանուածներէն, ուրիշներու մասին հետապնդում տեղի չպիտի ունենայ։ Ղոկուեցաւ դասական յանձնաժողովին։

Ժողովը յետոյ շարունակեց երկրագործ. Պիւտճէի մնացեալ մասերուն վիճաբանութիւնը։ Բ. մասին Դրդ գլուխին մէջ 800,000 ղրուշի յաւելում մը եղաւ Ատանայի և Իզմիրի մէջ երկրագործական վարժարաններ հաստատելու համար։ Այս միեւնոյն գլուխին մէջէն ջնջուած էր անտառներ հացնելու համար անցեալ տարի յատկացուած 30,400 ղրուշը։ Տօքթ. Տաղաւարեան և Ամմ. ՄաՀը առաջարկեցին այդ գումարը Պիւտճէին մէջ անցնելէ զատ, նոր գումար մըն ալ աւելցընել։ Մերժուեցաւ յաւելումը։ Յետոյ 300,000 ղրուշ աւելցաւ մարախներու ջնջման համար յատկացուած 500,000 ղրուշին վրայ։

Երրորդ մասին 5.դ գլուխին մէջ անտառապահական վարժարաններու համար իբրեւ ծախք 248,800 ղրուշի գումար մը յատկացուած էր և նախարարն ալ 9000 ղրուշի յաւելում մը կ'առաջարկէր։ Հանգամանքի ուրացում մը գործած կ'ըլլայ, կը հարցնեմ Լուսաբեր-Արեւի բուն խմբագրապետ Պ. Լեւոն Մկրտիչեանին, միւսը, բուն գրողը, մուրին մէջ պատուրուած ըլլալով։ Որոշ և անմիտ անարգանք մըն է աս ուղղուած մէկու մը հացէին, որուն վստահուեցաւ, 1908ին, Արփիարին մահէն յետոյ, չարունակ վեց ամիս, այդ Լուսաբերին խմբագրապետութիւնը աշխատակցութեամբ Թէքէեանի և որ իր ուղղամտութեան մասին չեմ կարծեր որ կասկած մը ներշնչած ըլլայ Թերթին աչքերուն։

Իսկ գալով բո՛ւն խնդրին, աւելորդ անգամ մըն ալ կը ստիպուիմ կրկնել թէ հրապարակին վրայ բացուած պայքարը բուն իսկ ոչ թէ միթինկի, բանախօսութեան կայնի պայքար է, այլ կեցցէ հայ կուսակցութեանց գոյութեանը դէմ բացուած անողորմ կռիւ մըն է՝ զանոնք փճացնելու ձգտող։ Ահա թո՛ղ այս բանը խոսուռվանին, հրապարակով և անկեղծօրէն, անոր տխուր առաքելները։ Եթէ իրենց ընթացքին մէջ ուրացում չկայ, կեղծիք կայ, անաւոր և թունաւոր կեղծիք։ Զանազան պատրուակներու և խլացուցիչ աղմուկներու տակ ինչ դիւրին է խաբել, մոլորեցնել միամիտ ժողովուրդը, կլլեցնելով անոր թէ կուսակցութեանց դէմ բացուած պայքարը միմիայն այս ինչ կամ այն ինչ բանին համար է։ Սո՛ւտ և սխալ։ Այդ պայքարը մէ՛կ նպատակ միայն ունի. կործանել կուսակցութիւնները՝ անոնց փլատակներուն վրայ ուրիշ կուսակցութեան մը դրօշը պարզելու համար, ահայութեան և մեռելութեան դրօշը։

Այս դատաստանական նպատակին դէմ անա՛ պէտք է պայքարի բովանդակ գիտակից հայութիւնը։ Պիտի մնա՛ն հայ կուսակցութիւնները, հակառակ բոլոր ստորին դաւադրութեանց, բոլոր յայտնի կամ գաղտնի թշնամութեանց։ Ոչ միայն ես կ'ըսեմ ասիկա, այլ և հայ հակակուսակցականութեան ամէնէն թանձր օձականին՝ Բիւզանդիոնի ամէնէն կարեւոր աշխատակիցը՝ բրոֆ. Թումանեանը։ Կարդացէք զայն և սորվեցէք ունենալ խիղճ, միտք և դատողութիւն։

ԵՐՈՒԽԱՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ ԱՌՕՏԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ առաւ Ս. Պատրիարքը Բերա երթալով՝ այցելութիւն տուաւ Ազգ. Ժողովի ատենապետ վսեմ. Թարբիէլ էֆ. Նորատունկեանի։

ԱՌՕՏԵԼՈՒԹԻՒՆ

Երէկ Պատր. Փոխանորդ հայրը Յունական դեսպանատուն այցելեց և Ս. Պատրիարքին կողմէ շնորհաւորեց Յունաստանի Եորկիոս թագաւորին թագադրութեան տարեդարձը։

ՁԻՆԻՈՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Երէկ դատական գործերու նախարարութենէն թէզքէրէ մը եկաւ Պատրիարքարան, որու մէջ կ'ըսուէր թէ՝ անոնք որ զինուորագրութեան ֆէրմաններու ընթերցումէն առաջ խնդրագիր տուած են քասնֆիր սիճեի (տարիքի սրբագրութեան) համար, անոնց խնդրագիրը նկատի պիտի առնուի և վերծ պիտի մնան զինուորագրութենէ, իսկ անոնք որ ֆէրմաններու ընթերցումէն ետք խնդրագիր տուած են, անոնց տարիքի սրբագրութիւնը պիտի կատարուի. սակայն զինուորագրութենէ զերծ չպիտի մնան։

ԲՈՂՈՔԻ ՀԵՌԱԳՐԻՐՆԵՐ

Կիրակուընէն 150 երիտասարդներու տարբագրութեամբ Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը բուռն կերպով կը բողոքէ 29 երեսփոխաններու այն ընթացքին դէմ, որով անոնք քուէ տուին թէ ճնշումի տակ որոշում առած են։ Բողոքողները կը խնդրեն անոնց արտաքսումը Ազգ. Ժողովէն։

Տրապիզոնի մէջ մեծ միթինկ մը գումարած են բողոքելու համար եկեղեցիներու փակումին դէմ և կը պահանջեն բաց պահել զանոնք ժողովուրդին առջեւ։

Նոյնպէս Դավալայէն այս իմաստով հեռագիր մը եկած է, որով կը բողոքեն Ազգ. Ժողովին որոշման դէմ։

ԲՆՆԻՉ ՄԱՍՆԱԼՈՒՄԸՐԻՆ ՅԱՂԹԵԼԸԸՐը

Երէկ Երուսաղէմական երեք ամբաստանուած վարդապետներու քննիչ մասնախումբը Ս. Պատրիարքին տուաւ իր անցեալ շաբթու մէջ կատարած քննութիւններուն տեղեկագիրը։

ԱՊՈՐԻՆ ԱՐԱՐՔ

Պիլէճիկի Տ. Թորոս քհնյ.ի, օրինակեղեցական օրէնքի հակառակ, Պիլէճիկի մէջ ման մը մէջ վէմ քար օծած և եկեղեցիի արարողութիւն կատարած է առանց հաւանութեան կեդրոնի, անմիջապէս հրաման եղաւ որ փութայ Պոլիս գալ բացատրութիւններ տալու իր ապօրէն գործին համար, հակառակ պարագային օրինական պատիժի պիտի ենթարկուի։

ՌՕՍՈՍԹՈՅԻ ԼՈՒՐԵՐ

Ռօսոսթոյի առաջն. փոխանորդ Տ. Բարթող քհնյ. Թագրմճեանի 17 ամեայ բարւոք պաշտօնավարութիւնը թուելով՝ տեղւոյն Խառն Ժողովը անոր աւագութիւնը խնդրած էր, յանձնուեցաւ Կրօն. Ժողովի։

Ռօսոսթոյի մէջ նոր Ուսումն. Խորհուրդ մը կազմուած ըլլալով՝ տեղւոյն առաջն. փոխանորդը կը խնդրէ անոր վաւերացումը։

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎ

Ազգ. Ժողովը պիտի գումարուի յառաջիկայ ուրբաթ, իր սովորական օրագրով։ Նիստը դռնփակ է։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Իզմիրի ազգայիններէն Հայկ Էմիրեան, որ Պոլիս եկած էր Իզմիրի մէջ ծագած վերջին անկարգութիւններու կարգադրութեան համար, երէկ մեկնեցաւ Իզմիր։

ՀԱՅ-ԿԱԹՈԼԻԿՆԵՐՈՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

Հայ-կաթոլիկ Կ. Պատրիարք Թէրզեան եպիսկ. Մերսինէն մեկնած է Մէսամբրիի «Մէնէկալ» շոգենաւով։ Պիտի հանդիպի Պէյրութ և պիտի այցելէ Զմմառի վանքը։ Նոյնպէս պիտի այցելէ ուրիշ նաւահանգիստներ ինչպէս Իզմիր և այլն։ Յառաջիկայ չորեքշաբթի կը հասնի Պոլիս։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Լոյս տեսաւ Բանսէ Բանսի 5րդ վերջին հատորը։

Տէր և Տիկին Մարտիկ Ն. Եաղմաճեան և Դուսարը, Տէր և Տիկին Դրիգոր Վարդանեան և Զաւակունք, Յակոբ էֆ. Մելիքեան, Տէր և Տիկին Տիրան Մելիքեան և Դուսարը, Այրի Տիկին Հայկանոյշ Մելիքեան և Զաւակունք, Տեար Ատուածատուր Վարդանեան, Այրի Տիկին Զարուհի Գալէնտէր և Զաւակունք, Տէր և Տիկին Մկրտիչ Սարգիսեան և Զաւակունք, ինչպէս և Եաղմաճեան, Զարֆճեան, Մէզոզուրեան, Պամճեան (Գանիրէ), Ազազարմ (Գանիրէ). Պողոսեան և Բէրբէսթէճեան ընտանիքները ցաւ է սիրտ կը ծանուցանեն դառն մահը իրենց մօր, քրոջ և աղգականին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՄԱՌԻ Ն. ԵԱՂՄԱՃԵԱՆԻ

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը պիտի կատարուի վաղը երեքշաբթի 25 Մայիս առաւօտեան ժամը 3ին (Ը. Թ.)(Սկիւտարի Ս. Խաչ Եկեղեցին, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն Ազգ. Գերեզմանատունը։

Սկիւտար, 24 Մայիս 1910

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱԼՊԱՆԻԱՆԱՆ ԽՆԴԻՐը

Պատերազմական նախարար Շեվքէթ փաշա Միթրովիցայէն Մայիս 24 թիւով կը հեռագրէ ներքին գործերու նախարարութեան. «Երէկ առաւ, Իրէքէ մեկնելով իրիկուան Միթրովիցա հասայ։ Միայնալ բանակը եօթը օր առաջ դէպի Նագովա և Իրէք ճամբայ ելլելով՝ ուրը վաչտեր չէին լրացուցած իրենց հնազօտութիւնները Լաբի և Գօլաքի կողմերը։ Այժմ 3400 հատ զէնք հաւաքելով մեծ գործունէութիւն ցոյց տուած են։ Մինչեւ հիմա հաւաքուած բոլոր զէնքերու քանակը 15,000ը կ'անցնի։ Միթրովի ցայլ մէջ, իմ քննութեանս համաձայն, միմիայն Բրիչթինային հաւաքուելիք զէնքերու քանակը նախապէս տրուած տեղեկութիւններուս համեմատ, նոյն իսկ 20,000ը պիտի անցնի։ Երէկ մինչեւ իրիկուն Եագովա քաղաքին մէջ հաւաքուած զէնքերու քանակը 2341 հատի հասած է։ Խաղարկութիւնները մէկ կողմէ կը շարունակուին։ Եագովայի Բաքքա զօրամասին խուզարկութիւններուն սկսած ըլլալը Թուրդուտ փաշա կ'իմացնէ։ Այսօր Սելանիկի ճամբով Պոլիս կը մեկնիմ, Սելանիկի մէջ մէկ երկու օր պիտի մնամ։

ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳ ԻՇԽԱՆը

Եուսուֆ Իզզէտտին էֆ. Պելկրատի և Սոֆիայի մէջ պաշտօնապէս պիտի ընդունուի։ Ֆէրտինանտ Զարը գահաժառանգը անձամբ ընդունելու համար, շաբաթ օր Սոֆիա պիտի վերադառնայ։

ԻՍՄԱԷԼԻ ԲԷՅՄԱԼ ՊԷՅ

Անթօլիոս Թահիսրոմոս կ'ըսէ թէ Պէրաթի երեսփոխան Իսմայիլ Բէյմալ պէյ փախած է Պոլսէն, մինչդեռ յիշեալ երեսփոխանը ներկայ կը գտնուէր Ժողովին երէկուան նիստին։

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ

Երէկ վարչապետ Հաղգը փաշա Բ. Դուռ չգնաց և ամբողջ օրը իր ապարանքին մէջ զբաղեցաւ ընթացիկ գործերով։

ՀԻՒՍԷՅԻՆ ՀԻԼՄԻ ՓԱՇԱ

Նախորդ վարչապետ Հիւսէյին Հիլմի փաշա երէկ այցելեց ներքին գործերու նախարար Թալաթ պէյի, որուն քով կը գտնուէր նաև երկրագործական նախարար Մավրօգօրտաթօ էֆ.։

ԳԻՍԱՁՆՆՈՒԹԻՒՆը

Այսուհետեւ քաղաքապետական իշխանութիւնները պիտի զննեն ենթեցեալները և թաղման արտօնութիւն պիտի տան։

ԿԱՄՈՒՐՋԻ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐը

Որոշուած է փլցնել կամուրջին վրայ գտնուող այն խանութները, որոնք նաւամատոյցներուն մօտ կը գտնուին։ Այսուհետեւ Քաղաքապետութիւնը արտօնութիւն պիտի տայ նոր խանութներու շինութեան։

ՍԱՒԼԻԹԱՆԻՆ ՊՏՈՑԸ

Սաւլիթանը երէկ զբօսական պտոյտ կատարեց դէպի Պալմօմուճու Զիֆթլիք։

ԿԱՐԿՈՒՈՒ

Վերջերս Դոնսայի և Պիթլիսի կողմերը հաւկիթի ու ընկոյզի խաչորութեամբ կարկուտ տեղալով՝ հունձքերուն մեծ վնաս պատճառած է։ Պիթլիսի մէջ Խպսի աղայ մը կարկուտէն մեռած է։

ԲՈՂՈՔԱՌԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՆՈՐ ՇԻՆԸը

Քաղաքապետութեան պաշտօնատունը խարխլել վիճակ մը ունենալուն, քաղաքապետութեան կողմէ Բ. Դրան թէզքէրէ մը ղրկուելով, առաջարկուած է Եէնի-Ճամիի թղթատարական պաշտօնատունը քաղաքապետարան վերածել։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԽԵՏԻՎը

Երէկ էլ-Մանրուսա շոգենաւով մայրաքաղաքս ժամանեց Խեդիվ Առաջինը։ Սենեկապետը և առաջին թիկնապահը դիմաւորեցին Խեդիվը, որ պալատ երթալով ներկայացաւ Սուլթանին։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԳՈՒՂԻ

Ա. Զ Դ

Ստորագրեալ Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել թէ՝ ներկայ ամսոյս 6էն (Ն. Տ.) սկսեալ, Բէնտիքէն Հայտարփաշա եկող թիւ 13 կառախումբը, առաւօտեան ժամը 1ը 28 վայրկեան անցած, առժամանակեայ կերպով վայրկեան մը պիտի սպասէ Ճէնէր-Եօլուի կայարանը, դիւրացնելու համար ուղեւորներուն երթ ու դարձը։ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Հայտար-Փաշա, 3 Յունիս 1910

Ի Լ Ա Ն

Էրէնքէօյ ճիվարբնտա Սարայի ձէտիա մահալլէսինէ Դարքէօյ Եօլը սօքաղնտա 36 վէ 37 վէ 38 նիւմէրօլար իլէ մուրաքգամ օլուպ Խանաք Արիֆ պէյ էօնտէսինէ իքէն մուգատէմէտ պա ռէնէտը բէսմի պին իքի եիւզ օսմանլը լիրաքը տէյնի մուգատիրինտէ վէքալէթը տէվրիյի իւէ Մէսօսիէօ Ուիյէմ Վիթալ նամընա վէքիլան ֆէրաղ իսիմիզ օլան մալիւմ էլ հուսուտա վէ էլմիւրթէմէլաթ սէքիզ ատօնիւմ իքի էվլէր քէօշք մա Թարլա միւատէթ մուրնին միւրուր իլէտիկի հալտէ Թէօվիյէի տէյն օլունմամաքնան նանլ տային վէ վէքիլ Տօրէր Թարափրնան վուգուպալան իսթիտա իւզէրինէ 7 քանունը սանի 325 Թարիխիւէ մէվգբի միւզայէտէէ գօնուլուպ ալիմզը պին զրուշտա Թալէպի էօտալսինտէ Թէքարրուր էյլէմէսիյէ 17 մայրս 326 Թարիխինտէ իհտալէի եվվէլիյէի իճրա գէլընմաքը կիպի օն պէշ կիւն զարֆրնտա եիւզտէ պէշ զամմը գապալ իսիրէրէք խիթամը միւատէթտէ իհտալէի գաթիէսինին իճրաաը մուգարրէր պուլունտուզունտան Թալիպ օլանլարը մէգբիր կիւտէ վիւզէյանը գրյմէթը մուսիրինէսի. օլան իքի եիւզ պին զրուշը եիւզտէ օնը նիսգէթինտէ բէյ ագչէսինի միւսթասնէգպէն տէֆթէրը խագանի նէզարէթի սէնէտաթը ումումիյէ իսարէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր.

Թիֆ 18 մայրս 326 3—2

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԿՕՇԻԿՆԵՐը, ԱՐԱՆՑ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂՈՅ ՀԱՄԱՐ Կը Գտնուին

ԹԻՐԻՆԿ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ ՂԱԼԱԱԹԻ

ԱՃԱՊԱՐԵՑԻՐ

Տիկիններ՝ և օրիորդներ, ձեր ամառնային գնումները ընելէ առաջ, անգամ մը այցելեցէք Լամպրօսլօ եղբարց «Աթէնքի վաճառատունը», որ կը գտնուի Բերա, մեծ փողոց, Բանայիա եկեղեցիին քով, Բաաժ Հաճօրլօ, թիւ 278։ Ամէն օր մեծ քանակութեամբ կը հասնին զանազան գոյներով կերպասէղէններ՝ մեռաքէ, բուրդէ ու կտաւէ, կանանց քօսթիւմ-թաթէօրներու և բաէնկօթներու համար։ Սոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ կարնիթիւրներ և զանազան գոյներով ժապաւէններ, մեռաքէ հովանոցներ, 30 դրուշէն սկսեալ պլուզներ, ժիլբօններ, ձեռնոցներ, գուլպաներ, քօղեր, ճերմակեղէններ և այլն։ Լամպրօսլօ վաճառատան մասնագիտութիւնն է վերջին դրութեամբ սեղմիրաններ, շանթէքլէր, ֆուլաններ և այլն։ Մասնաւոր ճիւղ մը կայ այրերու և աղջոց համար։ Գնորդները կը բնան վստահ ըլլալ որ սոյն վաճառատան մէջ կարելի է %ին 50 չափ մը ունենալ, ուրիշ վաճառատանց հետ բաղդատմամբ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Մայիս 24,6 Յունիս

Օսմ. միացեալ բացուեցաւ ղրշ.	102—10½
» » - վար գին	102—08
» » բարձր գին	102—11
» » գոցուեցաւ	102—11
Բաւմ. Երկ. բացուեցաւ ֆր.	221—26
» » վար գին »	220—25
» » բարձր գին »	221—25
» » գոցուեցաւ »	221—
Կ. Պոլսոյ Թրամուէյ »	12—50
» Ժուքոնամ »	7—35
Օսմ. Ապահ. ընկ. Լ. Օ.	7—35
Շիրքէթի Խայրիյէ »	40—
» » Օսման. »	1—05
Գրէքի Ֆօնս. Լիմիթ. հին Ֆր.	313—
» » » նոր »	264—
Թրանվալ »	74—
Զարթէրէդ »	43—
Կ. Պոլսոյ քարաք »	444—
Պանդ. Օթթօմ. Լ. Օ.	20—50
Օսմ. Ծխախոտի ընկ. »	18—
Օսմանթալ քարբէթ. »	12—30

ՎԱՐՈՂԱԿԱՆ ՇՈՒՇԱՊԱՐ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐԴԱՍԱՆ ԵՒ ՀԱՅԱԿԱՆ

ՆԱՒԱՓԷ ՍԻՐԸՆԿ

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Իօնի շոգենաւը Սեւ Ծովէն հոս կը հասնի Մայիս 31ին։

Իմիրեքի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Յունիս 7ին։

Ֆրիժի շոգենաւը Սեւ Ծովէն հոս կը հասնի Յունիս 14ին։

Իօնի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Յունիս 21ին։

Իմիրեքի շոգենաւը Սեւ Ծովէն հոս կը հասնի Յունիս 28ին։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Իօնի շոգենաւը, նաւապետ Պոլ, յունիս 1 շաբաթ օր, առաւուն ժամը 11ին կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Իմիրեքի շոգենաւը, նաւապետ Բէքու, Յունիս 8ին, շաբաթ օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ կ'ելլէ դէպի Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Ֆրիժի շոգենաւը, նաւապետ Մէթրէօէ, Յունիս 15ին, շաբաթ օր, առաւուն 11ին, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Իօնի շոգենաւը, նաւապետ Պոլ, Յունիս 22ին, շաբաթ օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Իմիրեքի շոգենաւը, նաւապետ Բէքու, Յունիս 29ին, առաւուն ժամը 11ին, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Ա. ֆոռք Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիայ » 150 »
Բ. » Բարիզի » 160 »
» » Մարսիլիայ » 120 »
Ա. ֆոռք Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. ֆոռք 185.10 ֆր. (Տիրէի ճամբով)։
Տեղեկութիւնք համար դիմել Գործակատարներուն՝ Թաքմանի, քարտէին վրայ։

74 Թ. ՍԷՐՈՒԼ

Cie RUSSIE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Նաւարարան երեւելի ուղիներեր
Մայիս

կիր. 25/8 Տարտանէլ, Իզմիր, Պիրէէն և Աղեքսանդրիա. ժամը 11ին։

Երկ. —— Օսեան. ժամը 4ին։

Դշ. 27/10 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Հէսքոս, Մերսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Գեբզէ, Հայֆա, Եաֆա, Բեռութ և Աղեքս. ժամը 4ին։

Երկ. 29/12 Օսեան. ժամը 10ին։

Շբ 1/14 Խէպոլի, Սինոպ, Սամսուն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բիզէ և Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։

Եր. 1/14 Օսեան. Իրիկուան ժամը 4ին։

Կիր. 2/15 Տարտանէլ, Իզմիր, Պիրէէն, Աղեքսանդրիա. ժամը 11ին։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Աւստրեւամերիկեան
Cie. de navigation Austro-Americana)
ԱՆԴՐԱՍԱՆՏԵԱՆ 45 ՇՈԳԵՆԱՒ

Կանոնաւոր մեկնում ամէն հինգշաբթի օր։ Մասնաւոր դիւրութիւններ ի՛նծայուին Հայ համբարդներուն։ Շոգենաւերը կրկին պատուակ ունին։ Սնունդը խնամեալ է։ Ելեկտրական օդափոխում և լոյս։ Մարքոնիի դրութեամբ անթել հեռագիր։ Բժիշկ և դեղ ձրի։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել գլխաւոր գործակալութեան, Զալաթիա, Շարապ խէլէֆի փողոց, Լոյտ Օթրիչէն գործակալութեան նախկին չէնքին դիմաց եւ Արապեան խանին վերև թիւ 24։ Ընդհ. գործակալ
ԹԷՕՏՕՐ ՔՈՒՐՄՈՒՋԻ
75—66

ԼՈՆԺԻՆ

ԱՇԽՈՒՀԻՍ ՄԻԱԿ ԱՄԵՆԱՐՆՏԻՐ ԺԱՄԱՑՈՑԸ, պաշտօնապէս ընդունուած Օսմ. Պատերազմական Նախարարութենէն, Միացեալ-Նահանգներու, Իտալիոյ և Ճարոնի ծովային Նախարարութիւններէն, Անգլիոյ, Ռուսիոյ, Սերպիոյ և Բանատայի երկաթուղեաց վարչութիւններէն, ինչպէս նաև Սրժանթինի ելեկտրական թրամուէյներու ընկերութիւններէն և բազմաթիւ ուրիշ ոչ նուազ կարեւոր վարչութիւններէ։

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՄԵՏԱՂ-ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

5 Մեծագոյն մրցանակներ.—Անվերջ (1885), Բարիզ (1889), Պրիւսէլ (1897), Բարիզ (1900), Միլան (1906)։
2 Արտաքոյ մրցման, անդամ ժիւռիի.— Ժընէվ (1896), Թուն (1899)։
5 Սեռիի մրցանակներ, 50է աւելի ուրիշ մրցանակներ Նիսսատիի եւ Քիուի դիտարաններէն։
16 Շեռդրամներ.— Բարիզ, Վիեննա, Ֆիլատէլֆիա, Անվերջ Ամսթէրտամ, Զիւրիխ, Լեն., Լեն.։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր Ներկայացուցիչ ՆԱՍԻՊ Խ. ՃԷԶՎԷՃԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ Մեծ Շուկայ, Մահճազանըլար, 44—46. Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը խնդրուի գաւառի մէջ սոյն վաճառատան բազմաթիւ յաճախորդներէն, պէտք ներկայանալէն առնուազն մէկ ամիս առաջ դրկել իրենց ապսպրանքները, յապաղմանց չենթարկուելու համար։ 50—12

Ցիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ զոնարեղէններ եւ ոսկի շղթաներ։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ
ՄԵԾ ՅՈՒՅՍԱՀԱՆԴԷՍ ՄԻՆԿԷՐԻ
թիւ 343 առաջին յարկ, Մեծ-Փողոց Բերայի
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

WILSON LINE
HULL-CONSTANTZE-NOVOROSSISK-ODESSA

ԴՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՕՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ
Ընդմէջ Հալի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն
Ալպանս	1069	Տիտս	4311	Հիտալկս	1531	Մարսէլլս	3709
Ալքէթ	3607	Տոմինս	938	Հինտու	3720	Միքսաս	3557
Անճէլս	1541	Տուրս	2383	Հորաթիս	1600	Մէլս	1057
Աթիսաքս	2277	Տրաքս	1713	Հումպէրտ	595	Մոնդէպէլլս	
Պասանս	1822	Տինամս	504	Իակս	2354	Մուսթիլլս	3419
Պորտինս	1264	Էկաքս	3464	Իռանս	5540	Նէքս	1933
Պրֆիալս	4481	Էլսաքսաս	1520	Ճիւնս	1080	Օտիս	4100
Գէյրս	1371	Էպաքս	1841	Քէլէս	1053	Խնթաքիս	4036
Գալիքսս	1837	Ֆիրս	954	Քոլբինս	2307	Օրլանսս	1535
Գաքէս	1244	Ֆինլանտ	1828	Քոմիս	1700	Բալէրմս	1637
Գաղս	1094	Ֆլամինկս	349	Լէս	1053	Բոլս	510
Ջէքսկս	2729	Ֆրանսիսքս	4582	Լէբանթս	2272	Բրանտս	3329
Սօսթոն	1831	Կալիէս	3060	Լիվորնս	1643	Բրինտաս	1553
Գոլսբաս	4235	Կիլիանս	1143	Լորէնցս	3191	Բոլս	1613
Գանկս	2905	Կոզս	1011	Մալմս	724	Բօհէս	1789
Գարս	895	Կրանս	1695	Մարէնկս	1273	Բազտիս	138

Մարսէլլս 3709 Սաքֆս 1119
Միքսաս 3557 Տիրիս 1735
Մէլս 1057 Սիլվիս 119
Մոնդէպէլլս Սցէբս 1203
Մուսթիլլս 3419 Թասոս 1323
Նէքս 1933 Թ. Ուիլսն 1546
Օտիս 4100 Թոքիս 3327
Խնթաքիս 4036 Թոլէսս 1470
Օրլանսս 1535 Ուրպինս 242
Բալէրմս 1637 Վասքս 1914
Բոլս 510 Վոլս 1289
Բրանտս 3329 Վքլիթաւն. 2391
Բրինտաս 1553 Եէսս 1350
Բոլս 1613 Զիս 1200
Բօհէս 1789 Թորս
Բազտիս 138 Մայոն

Թոքիս շոգենաւը, նաւապետ Ֆարմ, և Քոլինս շոգենաւը, նաւապետ Պրանթօն, հոս հասած են։

Թորս շոգենաւը, նաւապետ Ճէքսըն, յունիս 12ին, և Մորոֆֆս շոգենաւը, նաւապետ Մաքարէն, յունիս 18ին հոս կը սպասուին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏՐԻՅՕ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Գալաթա։ 59

Միլքմէյտ Պրէնտ
Սուիս Միլքը
ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋԱԿԱՐԳ ՆՈՒՆԴՆ Է

MILKMAID BRAND.

Ամէն անոնք որ գործածած են այս կաթը՝ կ'ընդունին որ
ՄԻԼՔՄԷՅՏ ՊՐԷՆԴ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ԶԱՆՈ ՀԱՄԱՐ
ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ՝ ԿԵՐԱԿՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԵՒ ԱՄԷՆՈՒՐԵՔ ՇԱՏ ՕԳՏԱԿԱՐ Է
50—31

ՏԵՐՈՒՊԷԻ ԷՔՍԹՐԱ ՄՈՍԵՐ

Տերուպէի էքսթրա ընտիր մսերը գնեցէք, որոնք ո՛չ ծուխ կ'արձակեն և ո՛չ կը վաղեն։ Այդ մսերուն պատրաստութեան համար մեծ խնամ տարուած է։ Գինն ալ ժամն է։ Կը ծախուի գլխաւոր խանութպաններուն և Պոլսոյ, Բերայի ու Գալաթիոյ մեծ վաճառատուներուն քով։ Վաճառման կեդրոնատեղին է Պոլսոյ Բազար, Նէվշէհր խան, թիւ 9, Բօրօղլու և ընկերութեան մօտ։

Ընդհանուր գործակալ
Ս. ԱՄԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.
75—66

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԻ

Ա.ԶԳ.—1909ի 4% փոխառութեան օսմ. պարտաթղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ յունիս 1/14էն սկսեալ, թիւ 1 կարօնը պիտի վճարուի Օսմ. Կայս. Պանքային կողմէ, Կ. Պոլսոյ, Բարիզի և Լոնտոնի մէջ։ 10—5

* * *

Ա.ԶԳ.—Բաժնեթէրերուն կը ծանուցուի թէ կանոնագրին 29րդ յօդուածին համաձայն, բաժնեթէրու Ընդհ. ժողովը պիտի գումարուի 1910 յունիս 29 շաբաթ օրը, Լոնտոնի մէջ, Ուինչեսթրը Հաուզ, Օլտ Պրօտ Սթրիթ, կէս օրէն մէկ ժամ յետոյ, լսելու համար Վարչական Խորհուրդին տեղեկագիրը, 1909 դեկտ. 31ին վերջացող տարեշրջանին հաշիւները ընդունելու, շահաբաժինը որոշելու և Վարչ. Խորհուրդին պայմանաժամը աւարտած անդամներուն տեղ նորեր ընտրելու։ Կանոնագրին 27րդ յօդուածին համաձայն, բաժնեթէրերու Ընդհ. ժողովին ներկայ գտնուելու ու իրաւունք ունին անոնք որ առնուազն 30 բաժնեթուղթերու տէր են և ժողովին գումարումէն առնուազն 10 օր առաջ աւանդ ձգած են զանոնք Օսմ. Պանքայի Կ. Պոլսոյ կեդրոնատեղին, կամ իր մասնաճիւղերուն և արտասահմանի իր գործակալութեանց մօտ (Լոնտոն, Թրոկմորթըն փողոց, թիւ 26, և Բարիզ, Մէյերպէր փողոց, թիւ 7)։ 10—4

ԼԱՕ ՔԱՐ

Էնտ նէՕէբալ իմշրրանս քորքորէյշրն լիմիթրտ
անգլիական ապահովագրական ընկ.
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկերութեան Կեդրոնատեղին. 4 Սէն Բոլս Զրչեարս Լրնտրն

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոսկի	350,000
Պահեստի դրամ	» »	122,781
Տարեկան հասոյթ	» »	367,876

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ
օսմանեան կայսերական պանքա
Կալաթա-Պոլիս

Ընկերութիւնը Թուրքիոյ մէջ ապահովագրական ո՛և է սէնտիբայի յարած չըլլալով, բացառիկ դիրքի մէջ է և կրնայ ամէն վառդ ապահովագրել. հետեւաբար չենթերու, կարասիներու և ապրանքներու վրայ հրդեհի դէմ ապահովագրութիւններու զանազան սէնտիբաններու գիներէն ԶԳԱԼԱՊԻՍ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ կ'ապահովագրէ։ Վնասներու վճարումը տեղի կունենայ ՏԵՂԻՈՅՆ ՎՐԱՑ ամենամեծ առատաձեռնութեամբ և արագութեամբ։

ՋՕՐՋ ՉԻԶՆԸԼ ԷՆՏ ՍԸՆՍ ՔՕ. ԼՄԹՏ.
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆԴ. ՏՆՕՐԷՆՔ
ԿԱԼԱԹԱ ԱՏԱԼԷԹ ԽԱՆ ԹԻՒ 12-16 Կ. ՊՈԼԻՍ

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԷՐԱՅԷՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ
Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆուռոն,
ամբողջովին մուծուած։
Պահեստի գումարներ 38,000,000
ֆուռոնի չափ։

Պոլսոյ գործակալութիւն՝ Էլքեթիպ խան, Բերայի գործակալութիւն՝ Ս. Անթուան խան, Բերա, Մեծ-Փողոց։

ԴԻԼԼՈՒՐՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամով ըլլալու են։ Ցիսուն դրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆէրայէն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի սմարներու համար՝ հարիւրին 3։ Մաքսոյն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ եւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իսաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան առնուիլ ամէն տեղ։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան եւ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք աղդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3 օր 100- 150 ոսկի գումարի համար
6 » 151- 200 » » »
10 » 201- 500 » » »
15 » 501-1000 » » «
20 » 1001 և անկէ վեր » »

Վինըր Պանք-Ֆէրայէն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզած տեղն վճարելով տեղական պարունակած գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆէրայէն խնայուած գումարը պարունակող տետրակ ալ կը անձնէ անչափասի անունով, բայց այդ պարագային, նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։

Խնայողական Սնտուկին զաս, Վինըր Պանք-Ֆէրայէն կը դրաւի նաեւ սեղմաւորական ուրիշ գործառնութիւններով։

ՎԵՐԼՈՒՌՈՒՄԸ ՅՈՑՑ ՏՈՒԱՒ Ի Է

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Իցնինի կասարեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վճռին համաձայն

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Քանկագիտ սնունդ մրն է տղոց եւ ջիարակազմներու համար։
50—31

ՏՕՔԹ. ԱՐԱՄ ՈՒՆՃԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՐ ԿՈԿՈՐԴԻ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ էլեքթրական-նութեան ու ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած տաֆ օգի, տիաֆոնֆսօքիի, պուռնֆսուֆսօքիի, քօզոֆակսուֆսօքիի ու ամենէն նորահնար մեթոտներով մեծ յաջողութեամբ կը դարմանէ՝ խուլութիւնը, գըլխու պտոյտը ու հինցած ցաւերը, ականջ խժալը ու ականջի, քիթի, բերնի, կոկորդի ու իսչակի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։

Նամանաւանդ երեսի ու քիթի վրայ եղած տգեղութիւնները, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին, առանց գործողութեան, կատարելապէս կը չնչէ նորահնար գործիքով մը, որուն շնորհիւ բացում այդ կարգի հիւանդներու նիրպոյոյ մէջ բժշկուած ըլլալը կ'ապացուցնէ։

Վիզի ու գլխու վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և ողջ կոկորդի նշիկները (պատէմիք) կը հանէ, առանց արիւնահոսութեան իր մասնաւոր գործիքով։

Հիւանդ կ'ընդունի մինչեւ կէս օր, Պանճէ գաբու, Համիտիյէ սիպիլի դէմ, Աբիկ Իւթիւճեան դէղարանը. իսկ կէս օրէ վերջ, իր տունը, Բերա, Շիտակ ճամբայ, Թագոիմ, Ֆրանս. հիւանդանոցին դէմ, թիւ 41։

Հինգշաբթի օրերը կէս օր է վերջ ի տուն դիմող ամէն հիւանդներուն կ բվկայեալ աղտաճները ամէն օր ձրիաբար դարմանելու պարտաւոր է։ 50—25

ՇԱԿՈՒՇՕՂԼԸ
Պիկաուի Թուղթը
ԹԻՒ 14

Սարսախնիչ մարքայով ծանօթ մեր սիկաուի թուղթին շատ մը կեղծերը հրապարակ հանուած են։ Ատոնց դէմ դառ բացուած է մեր կողմէ։ Ուստի մեր յաճախորդներէն կը խնդրուի ծխախոտի մարքաստան կից թիւ 14 վաճառատունը դիմել։ Կարգ մը մանրավաճառներ, ծխավաճառներ, աւելի շահ ընելու համար, ուրիշ թղթեր կը քշեն մեր լեռիր թուղթերուն տեղ։ Ծխողները պէտք է ուշադրութիւն դարձնեն մեր սիկաուի թուղթին կողքին վրայ և մէջը գտնուած խարսխնիչին և իւրաքանչիւր թերթիկներուն վրայ պատուած չոր գրոշմին առ 14 թիւին, նոյնպէս ուշադրութիւն դարձնելու է մեր թուղթին ադնուութեան։ 36—30

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՆԳԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ արկն. 108 ղր.
» » » վեցամս. 60 »
Գաւառներու համար արկն. 108 »
» » վեցամսեայ 60 »
Արտասահմանի հմր. տարեկան 35 ֆր.
» » վեցամսեայ 20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. հաստէի փոխման համար 2 ղրշ.։ բաժնեգիններ անպայման կանխիկ, ծանուցումներն առանձին կը տակարկուին. դրամ դրկելու ամենադիւրին եւ ապահով միջոցը Մանատրոնն է։

Արսօնաsկր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

'ԱՐԵՒԵԼՔ»ի ԹԵՐԹՕՆ (104)

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՒ ՏԷՔՍԱ

ԿՈՄԱՍ ՄՈՆԹԷ-ՔՐԻՍԹՕ

Զ.

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

«Այնուհետեւ դուռը բաց պահեց Տանթէս. ալ ևս արդարացում մը ունէր՝ բերանը բան չդնելու համար, քանի որ բժիշկը պատուիրած էր ծոմ բռնել։

Աբբան հեծեծելու պէս ըրաւ։

— Այս պատմութիւնը կը չանագրդուէ ձ'ղ, այնպէս չէ՞, պարո՛ն, ըսաւ Քատրուս։

— Այո՛, պատասխանեց աբբան. սրբոտ՝ ղարժ պատմութիւն է։

— Մէրսէյէս նորէն այցելութիւն տուաւ ծերունիին. բայց այնքան փոխուած գտաւ որ ուզեց իր տունը փոխադրել զայն։ Պ. Մորէլի կարծիքն ալ ատ էր և կ'ուզէր հիւանդը բռնի կերպով փոխադրել. բայց ծերունին այնքան պոռաց կանչեց որ վախցան։ Մէրսէյէս ծերունիին անարին քով մնաց։ Պ. Մորէլ հեռացաւ, Բաթալանուշիին նշան ընելով որ քսակ մը ձգած էր չըմինէիին վրայ։ Բայց ծերունին իրը զէնք գործածելով բժիշկին պատուէրը, չուզեց բերանը բան դնել։ Ցուսահատութեամբ և ժուժկալութեամբ անցուցած ինը օրերէ յետոյ ծերունին հոգին աւանդեց, անիծելով ամէն անոնք որ իր դժբախտութեան պատճառ եղած էին ու Մէրսէյէսի ըսելով.

«— Եթէ երբեք Իմմօն տեսնէք նորէն, ըսէք անոր թէ զինքը օրհնելով կը մեռնիմ։

Աբբան ոտքի ելաւ, երկու չորս ըրաւ սենեակին մէջ, իր դողդոջուն ձեռքը տանելով դէպի չորցած կոկորդը։

— Ուրեմն կը կարծէք որ ան մեռած է...

— Անօթութենէ... պարո՛ն, անօթութենէ, ըսաւ Քատրուս. այդ մասին այնքան վստահ եմ որքան մեր երկուքին քրիստոնեայ ըլլալուն։

Աբբան ջղաձգական ձեռքով մը բռնեց տակաւին կէս մը ջուրով լեցուն գաւաթը, մէկ անգամէն պարպեց զայն և տեղը նստաւ նորէն, ոչքերը կարմրած և այտերը տժգոյն։

— Խոստովանեցէք որ մեծ դժբախտութիւն մրն է ատ, ըսաւ աբբան խըռպոտ ձայնով։

— Մանաւանդ անոր համար մեծ դժբախտութիւն մրն է որ Աստուած գործ չունի այդ բանին մէջ և մարդիկ միայն պատճառ եղած են։

— Այդ մարդոց անցինք, ուրեմն, ը՝ ասաւ աբբան. բայց խորհեցէք որ յանձնուած ամէն ինչ ըսելու ինձի, յարեց աբբան գրեթէ սպառնական երեւոյթով մը, տեսնենք ո՞վ են այն անձերը, որոնք յուսահատութենէ մեռցուցած են զաւակը, իսկ հայրը՝ անօթութենէ։

— Պարոն երկու նախանձոտ մարդիկ, մէկը՝ սիրոյ համար, միւսը փառասիրութեան համար —Ֆէրնան և Տանկլոտ։

— Ինչպէս իյայտ եկաւ այդ նախանձը, ըսէք նայինք։

— Իմմօնը մատնեցին իրը պօնապարտեան գործակալ։

— Բայց անոնցմէ ո՞րը մատնեց, ո՞րն է ճշմարիտ յանցաւորը։

— Երկուքն ալ, պարո՛ն. մէկը գրեց նամակը, իսկ միւսը նամակատուն ձգեց զայն։

— Ո՞ւր գրուեցաւ այդ նամակը։

— Ռէգէրվի մէջ, հարենիքին նախընթաց օրը։

— Այդպէս է, այդպէս է, մրմնջեց սրբան. ո՞վ Ֆարիա, ինչպէս լաւ կը ճանչնա եղեր մարդիկը։

— Բան մը կ'ըսէք, պարո՛ն, հարցուց Քատրուս։

— Ոչինչ, դուք շարունակեցէք, յարեց աբբան։

— Տանկլար ձախ ձեռքով գրեց մատնութեան նամակը, օրպէս զի գիրը չճանչցուի։ Ֆէրնան գրկեց նամակը։

— Բայց դուք հո՛ն էիք, գոչեց աբբան։

— Մէվ ըսաւ թէ ես հոն էին, դիտել տուաւ Քատրուս։

Աբբան նշմարեց որ շատ առաջ գացած էր։

— Ոչ ոք, բայց այդչափ իրաւունք ըլլալու համար մանրամասնութիւններուն, հոն գտնուած ըլլալու էք։

— Սոյգ է, ըսաւ Մատրուս խեղդուկ ձայնով մը։

— Արդ անարգ գործին չհակառակեցա՞ք, ըսաւ աբբան. ուրեմն անոնց մեղակից էք։

— Պարոն երկուքն ալ ինձի այնքան խմցուցին որ բոլորովին կորսնցուցի ինքզինքս։ Ամսի մը մէջէն կը տեսնէի ամէն ինչ։ Այդ վիճակին մէջ գտնուող մարդ մը ինչ որ կրնայ ըսել՝ չքաշուեցայ ըսելու. բայց երկուքն ալ պատասխանեցին թէ կատակ էր իրենց ըրածը և թէ այդ կատակը անհետեւանք պիտի մնար։

— Սակայն, պարո՛ն, յաջորդ օրը տեսաք որ հետեւանք մը ունեցած էր ան, ու ձայն չհանեցիք, բայց դուք հոն կը գտնուէիք՝ Տանթէս ձերբակալուած ատեն։

— Այո՛, պարո՛ն, հոն կը գտնուէի և ուզեցի ընթանալ, բայց Տանկլար փութայ ըսել.

«— Եթէ երբեք իրաւունք յանցաւոր է և ելպա կղզին ցմաք ելած է, եթէ ատուգիւ Բարիզի պօնապարդեան քաղաքէին համար նամակ մը ընդունած է, ու այդ նամակն ալ իր վրայէն գտնուած է, զինքը պաշտպանողներն ալ մեղակից պիտի համարուին։

«Կը խոստովանիմ որ այն ատեն տիրող քաղաքականութենէն վախնալով՝ ձայն չհանեցի, և կը խոստովանիմ որ վատութիւն մրն է ատիկա, բայց ոչ՝ ոճիր մը։

— Կ'ըմբռնեմ. ձգեցիք որ ուրիշները ուզածնին ընեն. եղածը ատ է։

(Շարունակելի)